

כאילו קרין לא עם נורמן... המוסד המרכזי של המוסדות... המוסד המרכזי של המוסדות... המוסד המרכזי של המוסדות...

מראי מקומות לעיון בדרך היומי

כאילו קרין לא עם נורמן... המוסד המרכזי של המוסדות... המוסד המרכזי של המוסדות... המוסד המרכזי של המוסדות...

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו
מיסודה של עמותת "משולי ערימות"
רחוב שאגת אריה 17/25
קרית ספר 71919 מודיעין עלית
ארץ ישראל

גליון מספר 233

הוצגה ע"י בנים הנח"י
ה"ר אברהם אליעזר מרקביץ שליט"א לונדון
לע"ה ה"ר צבי בהר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ה"ל

בס"ד, יש אדר ב' התשס"ח. מסכת נזיר דף ו - דף יב

דלבר פדא יום ל' הוי כימי גידול שיער, דפליגי בה רב ושמואל לקמן (יד:), אי תומאה סותרת בהם, והלכה כרב דאין סותר. ומשום הכי מקשינן אמאי סותר, ובר פדא סבר דבהא פליגי ר' אליעזר וחכמים, דחכמים סברי כשמואל דסותר.
ז) בא"ד, מפני שיום מאה ואחד שהוא יום הבאת וכו'. והקשה **הבאר משה**, הא טפי הוי ליה לגזור אטו יום ק' דהוא יום תגלחת דאורייתא. ותיריך, דלא רצו להחמיר כולי האי. **והתפארת ציון** תריך, דלא גורינן אלא בדבר השכיח. אבל ר"ע **מברטנורא** פירש (פ"ג מ"ד), דגורו יום ק"א אטו יום מאה. והקשה **התוס' יום טוב**, דכיון שלא יסתור אלא ל', אכתי איכא למיחש דאף בנטמא ביום מאה, לא יסתור אלא ל'. לכך פירש כתוס'.

דף ו' ע"ב

ח) גמ', ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא ז'. כתב **רש"י בד"ה ואי ס"ד דבעינן בתוה"ד**, דסותר ז' דבעי הזאה שלישי ושביעי, ואחר כך יביא קרבן נזיר בטהרה, וכן פירשו **תוס' ד"ה קסבר**. **ובחרושי הגרי"ז** (ה). הוכיח דאינו סותר משום דצריך להביא קרבנותיו בטהרה, אלא דהוא דין סתירה דסותר ז'. מהא דתנן במתניתין **דלקמן** (מו). מי שנורק עליו אחד מן הדמים, ונטמא, ר' אליעזר אומר סותר את הכל. ונתבאר בגמרא, דאף קרבן שהביא לא עלה לו. ואי אין כאן דין סתירה, אמאי לא עלה לו הקרבן שהביא בטהרה.
ט) גמ', **קסבר ר' אליעזר**. כתב **המורומי שדה**, דלר' מתנא, אף לתנא קמא אמרינן מקצת היום ככולו, אלא דסברי דהיינו דוקא כשגילח והביא קרבנות. וכדכתבו **התוס' בד"ה קסבר**. וכדמצינו לענין אבילות, דלא אמרינן לדינא דמקצת היום ככולו, אל משעה שעמדו מנחמים מאצלו. ור' אליעזר סבר, דכיון דאפשר להביא קרבן שוב אינו סותר. וכתב, דאפשר דסבריא ליה כן אף לענין באבילות ומעת שאפשר להעמיד המנחמים מאצלו, מותר בכל. אמנם **רש"י** (בעמוד א') **ד"ה תנן מי שאמר כתב**, דלר' מתנא, לתנא קמא לא אמרינן מקצת היום ככולו.

י) גמ', שם. הקשה **הקרן אורה**, לר' מתנא דסבר דלכולי עלמא מקצת היום ככולו, אמאי פליגי רבנן עליה דאבא שאול **במועד קטן** (יט:). גבי אבל, ואמרי דלא אמרינן מקצת היום ככולו, ולא ילפי מנזיר כאבא שאול. ועוד הקשה, **דהתוס' במועד קטן** (יט:). **בד"ה תלתין**, הקשו לבר פדא דנזירות כ"ט יום, אמאי בעינן באבילות ל' יום, הא מנזיר ילפינן לה, ובנזיר סגי בכ"ט. ותיריך, דכיון דמדרבנן אף נזיר אסור לגלח ביום ל', הכי נמי באבל. והקשה **הקרן אורה**, דהא לענין נזיר גזירה דיום ל' משום אומר שלושים שלמים, ובאבל לא שייכא ההיא גזירה.

יא) גמ', **התורה אמרה נטמא ביום מלאת וכו'**. כתב **החזון איש** (נזיר סימן קמ סק"ג), דנראה דחידש קרא דבעינן פרע של ל' יום, וכיון דטעון תגלחת טומאה, טעון לאחר מיכן גידול פרע של ל' יום. והוא הדין בגילחיהו ליסטים ביום ק' סותר ל', אבל אינו סותר מדין טומאה. דהיינו דאין מביא קרבנות טומאה. אמנם **הרמב"ם** (פ"ו ה"ד) כתב, דמביא קרבנות טומאה. (ועיין לעיל אות ה).

יב) תוס' ד"ה תנן, **בתוה"ד**, ואי סלקא דעתך לאו מקצת היום וכו'. הקשה **בהגהות בן אריה**, הא כתבו **התוס' בד"ה קסבר**, דכיון דליכא ימים אחרונים אין סותר. וכתב, דמאי דכתבו התם, צריך לגורסו בסוף **תוס' ד"ה אמר ריש לקיש**.

יג) תוס' ד"ה אמר ריש לקיש, **בתוה"ד**, ויש לומר דמשמעות דקרא וכו'. **ורש"י בד"ה תנן** כתב, דלבר פדא כיון דאמר מאה יום, שלמים משמע. הקשה **התוס' יוט"ט** (פ"ג מ"ד), בשלמא כשאמר ל' יום, משמע שלמים, מדהוי ליה למימר סתם. אבל הכא שרוצה לידור נזירות מרובה, על כרחו צריך לפרש. ותיריך **הברכת ראש**, דלאו מיתורא דלישנא דייק לה, אלא דלר' מתנא

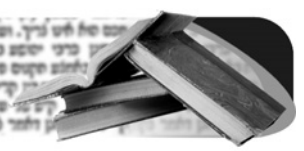
דף ו' ע"א
א) תוס' ד"ה ולר' מתנא קשיא, בסוה"ד, אבל הכא דנהג נזירות עד חצי היום וכו'. הקשה **הבאר משה**, הא לאה שמעינן ממציעתא, דקתני "מגלח השניה ביום ס"א", והיינו משום דסוף יום ל"א עולה לשניהם. ומדברי **תוס' רבינו פרץ** נראה, דאיכא חידוש טפי דבסיפא איכא חידוש טפי, דאף על גב דגילח ביום ל' לנזירותו, דהוא עיקר יום התגלחת עולה לשניהם, והא לא שמעינן מרישא, דברישא גילח ביום ל"א, דלא הוי יום תגלחת אלא משום גזירה, והוה אמרינא דמשום הכי עולה.
ב) בא"ד, שם. **ובהגות הרד"ל לקמן** (טז). כתב, דקא משמע לן, דאף על גב דכשקילב ב' הנזירות נתחייב לגלח השניה ביום ס"א, וסלקא דעתך דעדיין מחויב בכך. משום דאי אפשר שבמה שעבר אדברי חכמים ונתגלח על הראשון ביום ל'. יהיה נשכר, ויפטר ממה דנתחייב בקבלתו. קא משמע לן דרשאי לכתחילה.

ג) תוס' ד"ה אמר לך, **בתוה"ד**, אלמא דאין עולה למנין ראשון. כתב **הקרן אורה**, דמשמע, דאי היה שייך למנין ראשון, לא היה עולה למנין אחרון. ולפי זה, אשה שנדרה ב' נזירות והפר לה בעלה אחת בחצי היום, לא יעלה לה סוף היום לנזירות שניה. ותמה, מאי שנא מאילו נזיר מחדש לאחר הבאת קרבנותיו, דעולה, מאם קיבל שניהם כאחת.

ד) תוס' ד"ה נטמא, **בתוה"ד**, ויש לומר כי אמרינן וכו'. ביאר **בחידושי רבי מאיר שמחה**, דטעם הדבר, משום דרובו מתוך כולו אמרינן, וכגון ב' דיינים שישבו ורובם מחייבים אמרינן אחרי רבים להטות. אבל אי ליכא אלא רוב, כגון ב' דיינים לא מהני. וכן הכא, אי לא נטמא הוי כרובו מתוך כולו ומהני. אבל אי נטמא, דאין כאן אלא רוב, לא מהני. והקשה, אם כן אי נטמא אחר התגלחת נמי יסתור, דהא ליכא אלא רוב. לכך פירש, דהטעם משום דכל זמן שלא הביא קרבנו אסור בתגלחת וטומאה ושתיה, אף הרבה לאחר מלאת, כדכתיב "ואחר ישתה הנזיר יין".

ה) בא"ד, ויש לומר וכו'. הוי דרבנן. **לקמן** (טז). כתבו **התוס' ד"ה הריני נזיר ל'**, דלבר פדא, כיון דאינו סותר אלא מדרבנן, לא מייתי קרבן טומאה. וכתב **בתוס' הגרע"א** (פ"ג אות כ"ב), דהוא הדין לרב מתנא אי נטמא ביום ל"א הוי נמי דרבנן. אבל **הרמב"ם** (פ"ו מנזירות ה"ד) כתב, דמביא קרבן טומאה. והקשה **הקרן אורה**, הא הכא אמרינן דנטמא אחר מלאת אין סותר אלא מדרבנן, ונהי דלרב מתנא נטמא ביום הבאת קרבנותיו סותר מהתורה, היינו דוקא יום ל' דשייך למנין נזירות, אבל יום ל"א או ק"א אינו אלא מדרבנן. ותיריך, דהרמב"ם איירי דנטמא ביום ל' דהוי יום הבאת קרבנותיו וסותר מהתורה, וקרי ליה אחר מלאת. והא דמשמע בגמרא דלאחר מלאת אינו סותר, היינו דוקא לסלקא דעתך, אבל למסקנא, כי היכי דלבר פדא סותר ביום ל' מדרבנן אף על גב דחשיב ליה אחר מלאת, הכי נמי לרב מתנא. **והברכת ראש** (בעמוד ב') תריך, דהרמב"ם סבר, דרבנן דרשי קרא ד"זאת תורת הנזיר" נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר, לנטמא אחר מלאת, ביום הבאת קרבנותיו, דנקרא נמי יום מלאת. והקשה **בחידושי הגרי"ז**, לדעת הרמב"ם, מאי נפקא מינה בין ר' מתנא לבר פדא, הא לתרויהו מייתי קרבן בנטמא יום ל' ול"א. ורצה לומר, דנפקא מינה לענין שיעור גידול פרע, בגילח או גילחיהו ליסטים. דפירש **הרמב"ם בפירוש המשניות** (פ"ו מ"ג), דסותר ל' להבא שלא יעלו לו מימי נזירותו, כל זמן שלא גידל שער ראשו ל' יום. דלבר פדא סגי בכ"ט יום. ודחה, דמדסתם מתניתין לקמן דסותר ל', על כרחך אף לבר פדא דינא הכי.

ו) בא"ד, ומשני אמר לך בר פדא וכו'. **והמאירי** כתב, דודאי בהא פליגי דתנא קמא כר' מתנא ור' אליעזר כבר פדא. ומינה הוכיח, דהלכה כר' מתנא דסבר כרבנן. וכתב **המורומי שדה**, דזה דוחק. וגם לפירוש **התוס' הקשה** דאי הוי גזירה דרבנן, האיך מביא קרבנות טומאה (ועיין באות הקודמת). לכך פירש,

הדרגת היוזמי

מסכת נזיר דף ו - דף ז

י"ט אדר ב' - כ אדר ב' התשס"ח

בהיותו בדרך. והקנן אורה הקשה לפירוש הרא"ש, מאי קאמר רבא בסוף סוגיין למה לך לאקשוויי כולי האי. הא איהו לא משני אלא פרכא קמייתא. ועוד, דהוי ליה למיפרך כל הני קושיות לקמן גבי מכאן ועד מקום פלוני. ועוד, דלמאי דמשני רבא דשאני הכי דאמר אחת, אם כן למה ליה לשנויי לעיל דמיירי בהחזיק בדרך. ועל כן כתב דבעינן למגרס בחד מהני רבה, וכן גרס במסורת הש"ס בדברי רש"י. והמשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), תירץ עוד, דאחת אינו שולל אלא שלא נפרש דהרבה נזירות קיבל עליו, אבל אפשר לפרש דחד נזירות דת"ק שנה קיבל עליו, ולהכי בעי להאי תירוץא.

ו) גמ', ולהווי כל אוונא ואוונא. בתוס' (בעמוד ב') ד"ה ולהוי, ביארו בתוה"ד, דאוונא ואוונא היינו מנין מהלך ימים דעד סוף העולם. אמנם רש"י בד"ה ולהוי פירש, דאוונא היינו מחו. וכתב הקנן אורה, דלכך לא היה יכול לפרש דפריך אמתניתין דמכאן ועד סוף העולם, דאם כן לא הוי משני מידי דמילתא דאית ביה קיצותא לא קתני, דאוונא דעד סוף העולם נמי לית ליה קיצותא.

ז) גמ', מי לא תנן הריני נזיר וכו'. כתב המשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), דמייתי ראייה, דאף דקיימא לן ספק נזירות להקל, מכל מקום היכא דפירושא דקולא הוא פירוש דחוק אולינן לחומרא, ואם כן הכא לא הוי לן לפירושיו כוונתו אריכא לי וכו'. והקשה, אמאי לא הביא ראייה זו כשהקשה מפרסה. אמנם בפירוש הרא"ש ד"ה ולימא כל כתב, דאף בפירכא קמייתא וליהוי כל פרסה, סמיך אמתניתין דהכא.

ח) גמ', כל מלתא דאית ביה קיצותא לא קתני. (בעמוד ב') ביארו התוס' ד"ה והתניא, בתוה"ד, אלא דאיכא חילוק בין מלתא דאית ליה קצבתא וכו'. הקשה המשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), מה הדמיון. הא מה שחלקו בברייתא בין דבר שיש לו קצבה לדבר שאין לו קצבה, היינו משום דלא גמרינן מאבשלום דנזיר עולם מקל, אלא דוקא דומיא דאבשלום, שלא נתן קצבה לנזירותו. אבל כל שנתן קצבה, אף שהוא יותר מכדי חייו מקרי דבר קצוב, ולא הוי נזיר עולם. וכעין מה דמצינו גבי גט, דעל מנת שלא תשתי יין לא הוי גט, משום דלא הוי כריתות, דכל ימיו אגידא ביה. ואם אמר על מנת שלא תשתי יין אלף שנה, הוי גט. אף על פי שכל ימיו אגידא ביה. אבל הא דאית ביה קיצותא לא קתני, טעמא אחרינא אית ביה. דכיון דאית ביה קיצותא, אם איתא דקבל נזירות כמספר האוונות, היה לו לומר בהדיא וכמו שכתבו התוספות. ונשאר בצריך עיון.

ט) גמ', יממא וליליא חד יומא הוא. ביאר המהרי"ץ חיות, דהיינו בבחינת כל כדור הארץ דתמיד ערב ובוקר יחד בלי הפסק, ערב ליושבי חצי הכדור זה ובוקר ליושבי חצי הכדור השני, ובכל רגע ורגע הוא אור וחושך יחד.

דף ז' ע"ב

ו) גמ', אבל אחת ומחצה. כתב התוס' יו"ט (מ"ג), דמרישא דהריני נזיר ויום אחד, נמי לא שמעינן ליה, משום דכשאמר ויום אחד, משמע טפי דרצה לומר עוד נזירות, כיון דלא נחית למספר, דהאחד אינו מספר. מה שאין כן כשאמר נזיר ומחצה דנחית למספר.

יא) גמ', קא משמע לן כולהו נזיר שתיים. כתב המנחת חינוך (שסח ד), דבלא קיבל עליו בפירוש שתיים, אלא חל עליה נזירות ל' יום מגזירת הכתוב. אי עבר על הנזירות אפשר דלא ילקה אלא משום לאו נזירות, ולא משום בל יחל, דהא לא דיבר כלל רק התורה אסרה עליו.

יב) מתני', שלושים יום ושעה אחת נזיר שלושים ואחד שאין וכו'. הקשה הקנן אורה, לרב מתנה דבאומר הריני נזיר ל"א יום, אמרינן מקצת היום ככולו. מאי נפקא מינה בהא דהוי נזיר ל"א יום, סוף סוף אינו נאסר אלא שעה אחת מיום ל"א. ואין לומר, דנפקא מינה דאי אמר ל"א יום, מדרבנן אינו מגלח אלא ביום ל"ב, דמדרבנן לא אמרינן מקצת היום ככולו. ואי אמר ל' ושעה אחת מצי לגלח ביום ל"א אף מדרבנן. דמלישנא דאין נזירות לשעות משמע דמדין תורה קאמר. ותירץ, דנפקא מינה אם נטמא ביום ל"א אחר שעה, דאי היה נזיר שעות הוי כנטמא אחר מלואת ואינו סותר, וכיון דאין נזירין שעות הוי כתוך מלאת כדכתבו התוס' לעיל (ו) בד"ה נטמא.

יג) מתני', שאין נזירות לשעות. ביאר הרמב"ם בפירוש המשניות, דכתיב ימי נזיר ימים ולא שעות. והשיטה מקובצת כתב, דאין נזירין שעות, דבלאו הכי אסור שעה עד שביא קרבנותיו, ולמה ליה למימר, אי לאו משום דרצה להיות נזיר יום אחד. והקשה הקנן אורה, דלישנא ד"אין נזירין" לא משמע הכי, אלא לשון איסור. ועוד, דהא נפקא מינה בהא דאמר שעה אחת, דאם נטמא בתוך שעה הוי כנטמא תוך מלאת.

יד) גמ', אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתיים. הרמב"ם (פ"ג מניירות ה"ח) כתב, הריני נזיר ל' יום ויום אחד, הרי זה נזיר נזירות אחת של ל"א יום. וכתב הרדב"ז, דלא פסק כרב משום דאיהו סבר כר' עקיבא. ונבפירוש הרא"ש ד"ה בזמן כתב, דסבר אף כרבנן, דבמידרש לישנא יתירא לא פליגי. והקשה הלחם משנה, הא ב- (פכ"ה ממכירה ה"ג) פסק הרמב"ם כר' עקיבא.

תנא קמא לית ליה מקצת היום ככולו כדכתב רש"י (ו) בד"ה תנן. וכן כתב האורח מישור והגיה, "דלרב מתנא". ובחידושי מהרי"ח תירץ, דרש"י כתב זאת לבר פדא, דלדידיה אפילו לר' אליעזר לא אמרינן מקצת היום כולו. ובהגהות רבי אברהם שמעון טרובי (על המשניות) תירץ, דשאני נזירות מרובה, דהימים הנוספים על נזירות דאורייתא נתפסים מטעם נדר כדכתיב "כפי נדרו אשר ידור", ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם, ולא אמרינן מקצת היום ככולו. והתפארת ישראל (פ"ג אות י') תירץ, דמדלא קאמר עב ק', משמע שלמים. והקשה התפארת יעקב (על המשניות), דאם כן הוי משמע צ"ט יום, ואי נטמא בליל ק' הוי כנטמא אחר מלאת.

יד) בא"ד, שם. והקנן אורה כתב, דעדיין קשה, מאי שנא דלר"א בנזירות מרובה סותר שלשים, ובנזירות סתם אינו סותר אלא שבעה. וכתב, דלשיטת הרמב"ם שהובאה לעיל (אות ה) ניחא, דרב מתנא נמי לא קאמר דמקצת היום ככולו אלא בסתם נזירות, דהכי גמירי הלכתא, אבל באומר הריני נזיר מאה יום, לא אמרינן מקצת היום ככולו, ויום מאה הוי תוך מלאת.

טו) גמ', והכא בעד ועד בכלל פליגי וכו'. כתבו הברכת ראש והקנן אורה, דמשמע דלא פליגי אלא בדרשא דקראי, אבל לדינא ליכא נפקא מינה בינייהו אליבא דרב מתנא. וכתבו, דמצינן למימר דאיכא בינייהו מקצת היום ככולו, דלרבי יאשיה דיליף מ"היה" אמרינן, כדסבירא ליה לר' מתנא. ולר' יונתן דסבר עד ועד בכלל, דינו כימים הקודמים וכל היום במשמע, וכדחזינן בראש השנה (ל:): גבי עומר. דלר' יהודה דדריש "עד עצם היום" עד ועד בכלל, אסור כל היום ולא אמרינן מקצת היום ככולו.

דף ז' ע"א

א) מתני' הריני נזיר אחת גדולה. בתוס' ד"ה הריני נזיר בתוה"ד, כלומר גדול עלי הנזירות. אמנם הרמב"ם (פ"ג מניירות ה"א) והמאירי פירשו, דאמר שהוא נזיר זמן ארוך מאוד, ומכל מקום אינו נזיר יותר מל' יום, משום שלא פירש משך הזמן. וכן פירשו באחת קטנה. ורש"י ד"ה אמר, פירש באחת גדולה כתוס', ובאחת קטנה כרמב"ם. וכתב המרומי שדה, דאפשר, דלדעת התוס', אם אומר בפירוש דמקבל לזמן ארוך, הרי זה נזיר יותר מל' יום, עד כדי, שהדעת נוטה דלכך כיון. וכדאיתא במנחות (קח:), פירשתי ואיני יודע מה פירשתי מביא עד שיאמר לא לכך נתכונתי. וכתב בחידושי הגרי"ז, דלדעת הרמב"ם, לא דמי לההיא דמנחות, דהתם ליכא חילוק בעצם הנדר בין שור גדול לקטן, אלא דמספקא לן בשיעור הנדר, הלכך מביא שיעור שיצא מדי ספקו. מה שאין כן בנזיר, דעצם הנזירות תלויה בשיעור הימים שנו, הלכך אם לא פירש זמן, חסר בקבלת הנזירות.

ב) תוס' ד"ה הריני נזיר אחת גדולה, בתוה"ד, או קטנה כלומר דלא טירחא עלי וכו'. הקשה המשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), אמאי איצטריכו להאי טעמא, מאי שנא מהאומר הריני נזיר יום אחד, דהוי נזיר ל' יום. ותירץ המרומי שדה, דלתוס' מתניתין אתיא לאשמעינן, דאף שאמר שהטורח גדול עלי, וסלקא דעתך שהוא מוסיף לקבלת הנזירות ל' יום. או להיפך שאמר שאין עלי טורח כלל, דכל זה שלא כדרך הנזירים, מכל מקום הוי נזיר.

ג) תוס' ד"ה ואמאי וכו', בתוה"ד, לקולא דהכי משתמע טפי וכו'. כתב המשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), דנראה מדבריהם, דאולינן לקולא דוקא משום דהאי פירוש משתמע טפי, הא לאו הכי אולינן לחומרא, ויהא נזיר כל ימיו. ונפקא מינה, בגוונא דאומר שאינו יודע שהעולם יש בו מהלך ת"ק שנה, יהא נזיר כל ימיו. והקשה, הא קיימא לן (בפ"ב מניירות ה"ז) דספק נזירות להקל. ותירץ, דהתוס' רצו ליישב מתניתין אף לר' שמעון דסבר דספק נזירות לחומרא, משום דמוקי בגמ' מתניתין דלקמן (ח) כוותיה. עוד תירץ, דדברי התוס' אף לר' יהודה, והכא סבר דלחומרא משום דפשטיה דלישניה משמע דנזירות מכאן ועד סוף העולם קביל עליה, כדכתבו התוס' לקמן (ח). בד"ה וליחזייה. ועוד תירץ, דהכא מודה ר' יהודה כיון דנחית לנזירות, כדאיתא בגמ' דלקמן (ח).

ד) תוס' ד"ה מכאן ועד מקום פלוני, בתוה"ד, דמסתמא מפני אונסי הדרך. ביאר המשנה למלך (פ"ג מניירות ה"ה), דכוונתם, דמיירי ברובה להחזיק בדרך, ומוכח מילתא דאדעתא דלהוי נזיר כל זמן שהוא בדרך קאמר. ורש"י בד"ה אמר רבא כתב, דהואיל להחזיק בדרך קאמר "מכאן עד מקום פלוני" מוכח מילתא דאדעתא דלהוי נזיר כל זמן שיהא בדרך. וכתב, דיותר נראה לגרוס ברש"י "כל זמן ש"היה" בדרך", וכוונתו, דבשביל הנס שהיה לו שהלך בשלום קבל עליו נזירות. עוד פירש רש"י (שם), דכיון דהחזיק בדרך ליכא למימר דאריכא ליה מילתא, דהא חזינן דלא אריכא ליה דהא החזיק בדרך.

ה) גמ', וליהוי כל פרסה וכו'. בפירוש הרא"ש ד"ה ולימא כל, ורש"י ד"ה אמר רבא, פירשו, דפריך אהא דתנן הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני, וסמיך אמתניתין דשער ראשי, ונטר לאתויי עד קושיא דבסמוך. אמנם תוס' (בעמוד ב') ד"ה וליהוי כל פרסה וכו', בתוה"ד, כתבו, דאין לפרש ולומר דפריך אהאי מתניתין, דכיון דטעמא הווי משום דהחזיק בדרך אין בדעתו להיות נזיר אלא

יקשה, דברי שא סתם כרבנן ובסיפא כרבי. ועוד הוקשה לו, מאי שנא דברי שא נקט כשער בכ"ף, ובמציעתא נקט מלוא הבית בלא כ"ף. ומכאן זה הוכיח, דכי היכי דמודה ר' יהודה דמנין שאני, הכי נמי מודו רבנן דבאומר בלא כ"ף נזירות ארוך קיבל עליה. נוג' מחלוקות בדבר, לר' יהודה דוקא אי אומר מנין, אמרינן דנזירות אחר נזירות קיבל עליה, אבל לא אמר מנין אף שאמר בכ"ף אמרינן דנזירות ארוך קיבל. ולתנא קמא אי אומר בכ"ף הוי כאומר מנין, ונזירות אחר נזירות קיבל. ואי אמר בלא כ"ף נזירות ארוך קיבל. ורבי סבר דאפילו אמר מנין אמרינן דנזירות ארוך קיבל. והפני משה (פ"א ה"ד) תירץ, דשאני הכא דתלה דעתו בבית דין, לכך מודו רבנן דמחמירינן עליה והוי נזיר עולם.

(ו) תוס' ד"ה וליחזיה, בסוה"ד, וקמייתי חולין לעורה. וכתב בפירוש הרא"ש ד"ה אדם מכניס, דאף על גב דעולה ושלמים מצי לאתויי ולהתנות בנדבה, מכל מקום חטאת אינה באה נדבה ואינו יכול לגלח בלא קרבן. והתוס' בנדרים (יט:): ד"ה על ספיקו הקשו, דהא קיימא לן אם גילח על אחת משלשתן יצא. ותירצו, דמכל מקום לא מצי לגלח כהלכתן. וכן כתב הר"ן (שם יט). ד"ה ואילו. עוד תירצו, דלא מצי לגלח, משום דעבד הקפה, וכמאן דאמר הקפת כל הראש שמה הקפה. והקשה המשנה למלך (פ"ג מנזירות הי"ח), וכי משום דלא מצי עביד הקפה הוי ספיקו חמור מודאו, והא פסק הרמב"ם (בפ"ח ה"ה) דתגלחת אינה מעכבת. ואין לומר, דהתוס' סברי כסתם מתניתין לקמן (מו.), דבעי מעשה כולם, דאי הכי למה ליה לטעמא דהקפה מעכב תיפוק ליה דחטאת מעכבת. לכך פירש, דהכא לכולי עלמא חטאת מעכבת, דכי אמרינן גילח על אחת משלשתן יצא, היינו דוקא תגלחת טהרה, אבל נזיר עולם שאינו תגלחת טהרה, אלא שהותר לו להיות מיקל בתער אפשר דלא הותר אלא בתנאי שיביא כל קרבנותיו.

(ז) [תוס' ד"ה שיהא בכרי, בתוה"ד, ויש לומר וכו'] אם נטמא, וכן פירש הרא"ש. ולכאורה דבריהם צרכים עיון, דהא איירינן לר' שמעון, ולר' שמעון אית ליה תקנה להביא אשם על תנאי שאם אינו נזיר הוי שלמים כדאיתא לקמן ס. (י.ו.ו.).].

דף ח' ע"ב

(ח) גמ', דר' יהודה סבר לה כרבי וכו'. ביארו התוס' (בעמוד א') ובפירוש הרא"ש ד"ה סבר לה, דמהכא מוכח, דלרבי היינו נזירות ארוך ואינו מגלח כל ימיו, ומשום הכי לא פסיק מיניה נזירות דקישואים. והמשנה למלך (פ"ג מנזירות הי"ח) ד"ה תו אמרינן, הקשה להרמב"ם (שם) דמגלח כל י"ב חודש, או לרש"י לעיל (ד. ד"ה הרינו נזיר, דמגלח כל ל' יום. הא יכול לגלח לטוף י"ב חודש, או ל' יום ובטלה נזירותו, ושוב לא נחית לנזירות מספק. וכתב, דאינה קושיה. וביאר בחידושי רבי מאיר שמחה, דנזיר עולם אף דמגלח כל י"ב חודש, מכל מקום כי שאיל על נזירותו, בטלה כולה, דכולה חדא נזירות, ואם כן, במה שמגלח לא נחית לנזירות חדתא.

(ט) גמ', אא"ב נזירות קא מקבל עליה. פירש רש"י בד"ה אמר ר' יהודה, דלרבנן מונה שס"ה נזירות של ל' יום, ולהכי שייך השלמה, אבל אי חדא נזירות קיבל עליו הוי נזיר שס"ה נזירות של שס"ה ימים, ואי אפשר שישלם כולי האי. והקשה הקרן אורה, דמהיכי תיתי לומר דיהא נזיר שס"ה פעמים שס"ה, הא לרבי הוי נזירות אחת ארוכה. ועוד, דמשמע דכל שס"ה מגלח, ומיהיכי תיתי לומר הכי, והא לרש"י לעיל (הובא באות הקודמת), אף נזיר עולם מגלח כל ל' יום, והיכי תיתי לחדש גילוח ל"ב. וכן הקשה האורח מישור. ועיין לקמן אות יב.

(י) רש"י ד"ה מונה נזירות, כלומר כל ימיו יהא מונה נזירות של ל' וכו'. והיינו, דללישנא אחרינא, לתרווייהו הוי נזיר עולם, אלא דלרבנן מגלח כל ל' יום ושייך השלמה, ולרבי אין מגלח כלל. והרמב"ם (בפירוש המשניות) פירש, דלרבנן הוי שס"ה נזירות, ולרבי הוי נזיר עולם. והקשה הקרן אורה, דהא לא פליגי אלא אי הוי נזירות אחת או כמה נזירות, ומנין לחדש דלרבי הוי נזיר עולם.

(יא) תוס' ד"ה ור' יהודה מי סבר, בתוה"ד, פירוש מי שייך ביה לשון השלמה כלל. ביאר התפארת ציון, דלשון "השלים" מורה על פעולת האדם, אבל על דבר שנשלם מעצמו אין שייך לשון "השלים", אלא "נשלם". דהיינו דכיון דהוי חדא נזירות, לא עשה מעשה דגילוח והבאת קרבנות להשלים נזירותו, אלא השלמה הנזירות מעצמה.

(יב) בא"ד, שם. והברכת ראש כתב, דפירוש התוס' דחוק, אמנם לדעת הרמב"ם (הובא לעיל אות ח), דלרבי מגלח כל י"ב חודש, אתי שפיר. דמקשה, דאי אמרת דחדא נזירות קיבל עליה, מדאמר כימות החמה, דהיינו נזירות כימים דלא מפסקי מהדדי. ואמר כמנין, משום דמכוין לנזיר עולם שס"ה פעמים שס"ה דהיינו שיגלח כל שנה. מי הוי השלמה כלל הא בשנות ר' יהודה לא חיו אינשי כולי האי. אבל לרבנן קיבל שס"ה פעמים ל', ואפשר דראה אותו משלים. וזו כוונת רש"י בד"ה אלא אי אמרת.

לכך הגיה ברמב"ם "הרינו נזיר ל"א יום". והקשה הקרן אורה, הא כבר כבר כתב הרמב"ם להאי דינא בהלכה ג'. ועוד, אמאי לא כתב לדינא דרב דהוי נזיר שתיים. לכך פירש, דהרמב"ם פסק בירושלמי (פ"א ה"ג), דמייתי ברייתא, דלא נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא בל' יום ויום אחד דהוי נזיר ל"א יום, אלא פליגי א"הרינו נזיר ל' יום ועוד יום אחד", דר' ישמעאל אמר נזיר ב', ור' עקיבא אמר נזיר אחת, וחזינן דר' עקיבא מיקל טפי, ועל כרחק צריך לחלק בין לישנא יתירא דבור דות להכא. וביאר המרומי שדה, דהחילוק הוא, דהתם הוי לישנא יתירא לטובתו, והכא הוא לרעתו. אמנם גמרא דידן סברה, דממי להתם דבתרווייהו אתי לאולמי דיבוריה, אף דהכא אלים דבוריה לרעתו.

(טו) גמ', שם. כתב בחידושי רבי מאיר שמחה, דלכאורה לרב מתנה, דנזירות מן התורה ל' יום, ומקצת היום ככולו. ואי אמר הרינו נזיר ל' יום צריך שלימים, דאי לא, אמאי פירש, ואי אמר ל"א יום אמרינן מקצת היום ככולו כדאיתא לקמן (טו). כיון דליכא ראייה מהא דפירש. אם כן, אין ראייה מדאמר ל' יום ויום אחד דכיון לב' נזירות, דדלמא אתי לומר דבעי שלימים, ואפילו אי הוי ספק נזירות מכל מקום הא קיימא לן דספק נזירות להקל. וכתב, דצריך לומר דרב סבר דמתניתין אתיא כמאן דאמר ספק נזירות להחמיר, וכדכתב המשנה למלך הובא באות ג. וממילא נתיישבו דברי הרמב"ם (עיין באות הקודמת) דהא פסק דספק נזירות להקל.

דף ח' ע"א

(א) מתני', מגלח אחת לל' יום. כתב בפירוש הרא"ש ד"ה הרינו נזיר, דיש להסתפק בנזיר עולם כי האי שרוצה להמשיך נזירותו, ולעכב קרבנותיו עד ג' רגלים ככל נזיר. או דלמא דחייב להשלים נזירותו בהבאת קרבנותיו מקץ ל' יום, כיון דמעכב הנזירות שאחר כך. וכתב שנראה לו כהצד השני. וכן נראה דסבר התפארת ישראל (אות לב), שכתב, דאם לא גילח פעם אחת, יגלח אחר ס' יום ויביא ב' קרבנות של ב' הנזירות, כדלקמן (טו.). וכתב הקרן אורה, דספיקו של הרא"ש לשיטתו בפירוש הרא"ש נדרים (ג): ד"ה לא אפטר, דאין עובר בכל תאחר עד ג' רגלים. אבל לתוס' (שם) ד"ה בל תאחר שכתבו, דעובר לאתרו, ליכא לאסתפוקי.

(ב) מתני', רבי אומר אין זה מגלח וכו'. כתבו התוס' (בעמוד הקודם) ד"ה אין זה. ובפירוש הרא"ש ד"ה רבי אומר, דנראה דכיון דקיבל נזירות אחת כמנין שערות, הוי כאומר נזיר ג' שנה, ואין מגלח לעולם אם לא נטמא. והרמב"ם (בפירוש המשניות) כתב, דמגלח אחת ל"ב חודש. [עיין לקמן אות ה'] וביאר המשנה למלך (פ"ג מנזירות הי"ב), דסבר דשער הראש הוי דבר שאין לו קיצבה, כדאיתא לעיל (ז.), וכאבשלום. והקרן אורה ביאר סברת תוס' והרא"ש, דכיון שקיבל נזירות כשער ראשו, הוי כאומר דמקבל ימים כשער ראשו, וכאומר ק' שנה, או אלף שנה דאינו מגלח כלל.

(ג) מתני', שם. הקשה המשנה למלך (פ"ג מנזירות הי"ב), לדעת רש"י לעיל (ד. ד"ה הרינו נזיר, דנזיר עולם לכולי עלמא מגלח אחת לל' יום, ולא פליגי אלא באבשלום גופיה. מאי איכא בין רבי לרבנן, הא לתרווייהו מגלח אחת לל' יום, ולפי מה שביאר לדעת הרמב"ם באות הקודמת, וכן איתא ברש"י כאן] ומאי קאמר רבי אין זה מגלח אחת לל' יום. ותירץ, דצריך לומר דרש"י סבר כתוס' לעיל (ד. ד"ה נזיר עולם, דנזיר עולם דוקא מיקל ולא מגלח. ואם כן פליגי בגילוח, דלרבנן מגלח לגמרי, ולרבי אינו אלא מיקל, ולכך לא הזכירו בדבריהם הבאת קרבנות אלא הגילוח, דלתרווייהו מיייתי קרבן.

(ד) גמ', רואין וכו' ואמאי וליחזיה כאילו מלאה קשואין וכו'. כתבו התוס' ד"ה וליחזיה, אמתנ"י קא פריך וכו' והוא הדין דמצי וכו'. הרי דלמדו דימנה נזירות כמנין הקשואין. וכן פירש רש"י בד"ה ואמאי. ובפירוש הרא"ש ד"ה ואמאי כתב, ולא ימנה אלא אחת כמנין קישואים מלוא הקופה, ואם מחזקת פחות מל' ימנה אחת. ואי מחזקת מ' או נ' ינהג כמנינם. וביאר החזון איש (נזיר קלח סק"ו), דאף דבמתניתין מפרשינן דימנה נזירות כחרדל, ומשמע כתוס'. מכל מקום לקושיה הגמרא מפרשינן דימנה ימים כקישואים, משום דהוי ליה דבר שיש לו קיצבה. ובפירוש הרא"ש לעיל (ז.) ד"ה כל מילתא כתב, דבמידי דאית ליה קיצבה ולא פירש המנין, מונה אחת ארוכה. והתוס' לשיטתם שם, דפירשו דמונה נזירות אחת של ל' יום ואריכא לי מילתא קאמר.

(ה) גמ', אמר חזקיה במחלוקת שנויה ור"ש היא. כתבו התוס' בד"ה הרינו, בסוה"ד. דלרבנן הוי נזיר אחר נזיר, ולרבי נזירות ארוך. והרמב"ם (פ"ג מנזירות הי"ז) פסק, רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל ויהיה נזיר כל ימיו, ויש לו לגלח מ"ב חודש ל"ב חודש. והקשו הלחם משנה והתוס' יו"ט, דהכא פסק הרמב"ם כרבי, ובהלכה יח כתב, הרינו נזיר כשער ראשי וכו' יגלח כל שלשים, דהיינו כרבנן. ותירץ המשנה למלך, דהוקשה לרמב"ם דאי מתניתין ר' שמעון היא, היאך סתם הכא מתניתין כותיה דספק נזירות להחמיר, ובטהרות (פ"ד מ"ז ו"ב) סתם דספק להקל. ואי מתניתין כר' יהודה וכרבי נמי

טעמם, הא דברי בית שמאי דחויים מהלכה.

ג) מתני', אלא באומר הרי הן עלי קרבן. כתבו בפירוש הרא"ש ד"ה הריני והשיטה מקובצת בשם הרב עזריאל, דדוקא כשבדקנוהו לאחר מיכן ואמר שנתכוין לאסור עליו דבילה וגורגרת. אמנם התוס' בד"ה אומר ר', שכתבו דהווי כאילו אמר וכו'. ודנויר הוי לשון הפרשה, לכאורה משמע דלא בעי לבדקו. וכן התוס' רי"ד שכתב, דהוי "כאומר" הרי הן עלי קרבן, ולא כתב "באומר".

ד) מתני', שם. הרמב"ם (בפירוש המשניות) פירש, דר' יהודה אמר דלא אמרו בית שמאי דהווי נזיר אלא היכי דאמר נמי והרי הן עלי קרבן, ואז הוי נזיר. והקשה הקרן אורה, מה ענין "הרי הן עלי קרבן" לנזירות. ותיירץ, דאי לא אמר "הרי הן עלי קרבן", הוה אמינא דלהיות נזיר מגורגרות איכוני, והשתא דאמר הרי הן עלי קרבן, על כרחק בהריני נזיר לנזירות איכוני.

ה) תוס' ד"ה אומר ר' יהודה, בתוה"ד, אלא נדור הוי. הקשה הברכת ראש, לפי מה שהסכימו הפוסקים דנדר שאמר בלשון שבועה אפילו יד לא הוי. ולעיל (ד:): אמרינן, דנזירות מתפס נפשיה אחפצא כשבועה. ואם כן, היאך מהני הא דאמר הריני נזיר לנדר. ותיירץ, דלשון נזיר אין משמעותו דדוקא דמיתסר נפשיה אחפצא, אלא, בגוונא דכוונתו לנזיר. אבל הכא דכוונתו היתה לנדר, נזיר הוי לשון הפרשה כדמפרשי התוס'. ואף על גב דבנדרים (ה:). בעינן למימר מופרשני שאני אובל ממך, היינו כדי שלא נאמר דלא עבידנא משא ומתן בהדר, אבל הכא דפירש מגורגרות ודאי אכילה משמע.

ו) תוס' ד"ה אין אדם מוציא, בתוה"ד, ויש לומר וכו' אבל במתניתין איכא למימר דסיפא לפירוש רישא. הקשה הקרן אורה, אם כן, היאך אמרינן דלבית הלל הוי נדר ופתחו עמו, הא לא הווי נדר, כיון דלא נתכוון לנזירות. ורש"י בד"ה ובית הלל דאמרו פירש, דדוקא גבי "תמורת עולה תמורת שלמים" אמרינן אף בגמר דבריו אדם נתפס, כיון דאפשר לקיים שניהם, אבל הכא דדבריו סותרין לא תפסינן אלא לשון אחרון. והקשה הקרן אורה, דאם כן לא שייכא הכא פלוגתא דר' מאיר ור' יוסי אי תפוס לשון ראשון, כיון דהוא מדין חזרה, ולכולי עלמא מצי לחזור בתוך כדי דיבור. לכך פירש, דבית שמאי ובית הלל פליגי בפלוגתא דר' מאיר ור' יוסי אי תפוס לשון ראשון או אחרון, והכי איתא במנחות (קג:). והא דאמרינן דבית שמאי סברי כר' מאיר דאין אדם מוציא דבריו לבטלה, היינו משום דאי לאו הכי לא הווי תרי לישני כלל. דודאי לגורגרות איכוני.

ז) תוס' ד"ה אין שאלה, דנזירות כהקדש. וכתב המהרי"ט אלגאזי (פ"ה) מבכורות דהא דהא דר' מאיר (ב), דלפי זה, הוא הדין בתרומה ליכא שאלה דקרייה רחמנא הקדש. והקשה, אם כן אמאי אמר ר' אליעזר בפסחים (מו:): גבי חלה ביום טוב, שלא יקרא לה שם עד שתאפה, דסבירא ליה הואיל ואי בעי מיתשיל וכו', הא איתא בערכין (כג:). דר' אליעזר סבר כבית שמאי, דאין שאלה בהקדש, ואם כן הוא הדין חלה דהווי כתרומה. והמרומי שדה הקשה, הא בקידושין (נז:): דרשו מ"קדוש יהיה", דגידולו יהיה קודש. לכך כתבו, דלולי פירוש התוס' היו מפרשים, דנזירות כהקדש משום דעל ידי קבלת הנזירות נתחייב בקרבנות נזירות, ונמצא שעל ידי שאלתו נשאל על נדר הקדש. אבל אתרומה יכול להשאל.

ח) בא"ד, וא"ת תיפוק ליה דאין בו חרטה. הגיה האורח מישור, תיפוק ליה דאין פותחין בחרטה. והקשה הברכת ראש, אלישנא ד"תיפוק ליה", דמשמע דמילתא דפשיטא הוא, והא איכא מאן דאמר דפותחין. ועוד, הא פסקינן כוותיה. [אמנם בהגהות מהר"ב רנשבורג גרס, דקושייתם למאן דאמר דאין פותחין בחרטה, ותיירצו דאיכא מאן דאמר דפותחין, וצריך עיון]. לכך גרס כגירסתנו, ופירש, לפי מה שכתב הר"ן בנדרים (פז:). בד"ה והלכתא, דהא דתוך כדי דיבור כדיבור דמי בר מעבודה זרה וקידושין, היינו משום דבדבר דלא חמיר כל כך אין אדם גומר דעתו בשעת מעשה, אבל בהנך דחמירי עושה אותם בהסכמה גמורה. ואם כן אתי שפיר דהוצרך לדין שאלה בהקדש לדין חזרה, דתליא בה. דטעמא דאין שאלה בהקדש, משום דחמיר וגמר בדעתו להקדיש. אבל התוס' בבבא קמא (עג:). ד"ה כי פירשו, דתוך כדי דיבור, הוי תקנתא דרבנן, ובהקדש לא יועיל. ומה שהקשו התוס' בסוגיין היינו לשיטתם. אמאי צריך לטעם דאין שאלה בהקדש, תיפוק ליה דאין חרטה בהקדש בתוך כדי דיבור. ותיירצו, דאי הווי מהני בה שאלה כיון דקילי הוי מהני בה חזרה.

דף ט' ע"ב

ט) גמ', מתני' דלא כי האי תנא וכו'. הרמב"ם (פ"א מנזירות ה"י) פסק, דנדר ואין נזיר. והשיגו הראב"ד, דהא סתם מתניתין דלא כר' נתן, ולבית הלל לא הוי נדר. ותיירץ הכסף משנה, שהרמב"ם גרס מתני' כר' נתן, דתניא בית הלל אומרים אינו נזיר, ומשמע דנזיר הוא דלא הוי, הא נדר הוי. דאי אינו נדר, הוי ליה למיתני ובית הלל אומרים לא אמר כלום. והקשה הלחם משנה, אם כן לר' יהודה דאמר בסיפא דאף לבית שמאי נדר הוי ולא נזיר,

יג) גמ', הריני נזיר כמנין ימות החמה וכו'. כתב הרמב"ם (פ"ג מנזירות ה"ז), דאי אמר הריני נזיר כמנין ימות השנה סתם, מונה כימות הלבנה. וביאר הכסף משנה, דאף דבירושלמי (פ"א ה"ה) איבעיא לן, מכל מקום הא פסק דספק נזירות לקולא. והמשנה למלך (שם ה"יח) כתב, דהרמב"ם פירש טעמו, דמשום דאזלינן בתר לשון בני אדם. ונפקא מינה, אי לא אמר "כמנין", דקיימא לן דחד נזירות קיבל. דלטעם הכסף משנה ימנה כימות החמה, דכיון דנחית לנזירות במאי לסלוקיה. ולטעם הרמב"ם ימנה כימות הלבנה. והטעם דדחה טעם הירושלמי מהלכה משום, דסבר דהירושלמי אזיל לטעמיה דאמר **בנדרים** (פ"ו ה"א) דבנדרים אזלינן בתר לשון תורה לחומרא. וכיון דנחלקו רבי וחכמים בערכין (ל"א) בשנה האמורה בתורה, אי הוויא שנת חמה או לבנה. איבעיא ליה להנהו צדדי. אבל לדין דלא אזלינן בתר לשון תורה אף להחמיר, פשיטא דהיא שנת לבנה.

יד) גמ', הריני נזיר מנין הילקטי קיץ וכו'. כתב המשנה למלך (פ"ג מנזירות ה"יח), דהך ברייתא לית לה לתנא קמא דרבי, דהא הילקטי קיץ ושבילי שמיטה חלוקים ונפרדים, והווי כאומר כשער ראשי דאין צריך לומר בזה מנין. כדמסיק רבא לעיל (ז:), דשאני שערות הואיל ומובדלות זו מזו. ומהאי טעמא לא פסק לה הרמב"ם.

טו) תוס' ד"ה מנין הילקטי, בתוה"ד, ומנין שבילי. והמנחת ביכורים (תוספתא פ"א ה"ד) כתב, אי נמי מנין שיבלים שנוחין למנין, משום שמועטים בשביעית.

טז) גמ', מהו דתימא ושוב כי כולהו. כתב בפירוש הרא"ש ד"ה מהו דתימא, דהוא הדין דהוה מצי למימר מהו דתימא ועוד כי כולהו. והקרן אורה כתב, דיש לומר דדוקא ב"ושוב" הוי סלקא דעתך הכי, משום דאמרה לאחר כדי דיבור של הריני נזיר, ואי אחת לבד קיבל אמאי חיל, ואי לכולהו איכוני שפיר מיתפס דהווי תוך כדי דיבור לועוד. מיהו כתב, דמדלא חידשה הגמ' כן, משמע ליכא חסרון דאחר כדי דיבור.

גמ', דיגון שנים וכו'. הקשו התוס' בבבא בתרא (קסד:). ד"ה הינא, פשיטא דמה לי לשון עברי מה לי לשון יווני. ותיירצו, דאשמועינן דאף אם אינו יודע מהו לשון דיגון טריגון הוי נזיר, דהוי כלשון חכמים וכינינוי נזירות. והברכת ראש תירץ, דאשמועינן דאף דלא אמר כלשון עמים ממש, מהני. דהא לשלש קורין טרי, ואיהו אמר טריגון. והתוס' יו"ט בנגעים (פ"ב מ"א) הביא מהערוך ד"גיו" ביונית הוא לשון פינה (זוית), והיינו דקאמר טריגון, ב' פינות. [ואולי יש לומר. דהני שמות "דיגון טריגון" אינם שמות המספרים, אלא שמות של צורות שיש בהם מספר צלעות. כמו שאנו אומרים "משולש", שאין פירושו "שלש" אלא שם של צורה שיש בה שלש צלעות. וקא משמע לן דהווי כאילו אמר שלש. וכן משמע בהמשך הגמ', "בית דיגון טריגון וכו'". דהיינו דהווי שמות של צורות. וכעין שכתב התוס' יו"ט בשם הערוך. (י.צ.ב.).]

יז) גמ', ת"ר וכו' פונטיגון אינו מטמא. כתב התוס' יו"ט (פ"ב דנגעים מ"א), דהמהר"ם הקשה, אמאי לא תני פונטיגון במתניתין בנגעים. לכך כתב, דפלוגתא דתנאי היא, כי היכי דפליגי גבי ציצית בזבחים (יח:). ולתנא דמתניתין בעל חמש מיטמא בנגעים. והקשה התפארת ישראל (בועז א'), אי הכי היאך שביק הש"ס הכא ובבבא בתרא (קסד:). מתניתין ונקט לברייתא. ועוד, היאך פסק הרמב"ם (פ"ד מטומאת צרעת ה"ו) כברייתא ושביק סתם מתניתין. לכך כתב, דהא דלא נקט במתניתין פונטיגון אלא טריגון, משום דטריגון אצטריכא ליה. ועיין שם שכתב הטעם.

פרק הריני נזיר

דף ט' ע"א

א) מתני', הריני נזיר כתבו התוס' ד"ה, הריני נזיר מהתוספתא, דבבילה כנויי כנויי נזירות נזירות. וכתב הברכת ראש, דהא דבגמ' דידן איתא טעמא אחרינא, היינו משום דאמתניתין דלקמן (י:). לא שייך טעם התוספתא. ובירושלמי (פ"א ה"א) איתא, דהתוספתא אליבא דריש לקיש, דסבר כינויין לשון שבדו חכמים. וגמ' דידן אליבא דר' יוחנן, דכינינוי לשון אומות. עוד כתב, דהא דכתבו התוס' דקרי לדבילה תירוש. דדוקא קאמרי הכי, אבל לתירוש לא קרו דבילה, דבכהאי גוונא איהו כינויין ממש ואסור לדברי הכל.

ב) מתני', אומר ר' יהודה וכו'. כתב התוס' יו"ט (פ"ב מ"א), דאף דבדברי ר' יהודה ליכא נפקא מינה כדברי בית הלל, ולא אשמועינן אלא טעמא דבית שמאי. לא קשיא, דמצינא כיוצא בו. והאורח מישור כתב, דלא קשה מידי, דר' יהודה אתי לאמועינן, דלבית הלל אפילו נדר לא הוי. ותנא קמא סבר דלבית הלל הוי נדר. ועיין לקמן אות ט. עוד תירץ, דכתב המהרש"א בעירובין (יג:), דהא דמקשינן בעלמא "וכי טעמא דבית שמאי אתי לאשמועינן", לא מקשי, אלא בגוונא דבית שמאי פליגי. אבל אי אתי לפרש דלא נחלקו, לא קשיא. דהאומר לא נחלקו אשמועינן דאפילו מאן דמחמיר בבית שמאי, בהא אינו צריך להחמיר. אבל אי נחלקו למה לאשמועינן

כגירסתנו, וכתב, דאף דבקרא דלת לשון נקבה, כבר כתב האבן עזרא (הובא בשו"ת חתם סופר חלק ד אבן העזר סימן מ' ד"ה מ"ש מעלתו). דכל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו, וגם נמצא בקרא בלשון זכר (דברים ג' ה') "וחומה גבוהה דלתיים ובריח". (ועיין יד מלאכי כללי הכ"ף אות שט שתמה בזה רבות). והרש"ש, דחה הראיה מקרא דדברים, משום דריבוי הווגי, שזה לזכר ולנקבה כמו "שנתיים".

(ב) גמ', והלכו בית שמאי לשיטתן. הקשה בחידושי הגרע"א, הא לא דמי לדלעיל, דבשלמא התם דאמר "הריני נזיר מהגרורות". אמרינן, דכי אמר "הריני נזיר", הוי ליה נזיר. וכי אמר "מהגרורות", לאיתשולי קאתי. אבל הכא דאמר "הריני נזיר" ב"ה" דהיינו ממנה, הא תחילת הנזירות מבשרה, ואמאי יהא נזיר. ובחידושי רבני עזריאל תירץ, דאין כוונת מתניתין דקאמר בלשון הריני נזירה "במפיק ה'", אלא דאמר הריני נזיר מבשרה.

(ג) תוס' ד"ה פרה זו, בתוה"ד, אבל לשינויא דרמי בר חמא לא היה צריך אני וכו'. וכתב המשנה למלך (פ"ב מניירות ה"ח), דרש"י בד"ה אמרה פרה יישב זאת, דכתב, דאמר הריני נזיר אם נתקיים מחשבתה שתהא עומדת מאליה ולא על ידי אדם, אלא אני אלך ואקימנה, ואתי שפיר הא דאמר אני. ואין חילוק בין רש"י לתוס', אלא דרש"י הבין הנודר שהבהמה סבורה שאינה עומדת על ידי אדם, ואמר הריני נזיר שאעמידנה. ולתוס', הבין הנודר דהבהמה סבורה דאינה עומדת כלל, ואמר הריני נזיר אם תעמוד מאליה. והתוס' יו"ט כתב, דרש"י לא גרס תיבת "אני".

(ד) בא"ד, לכן נראה למהר"ף וכו'. הקשה התורת הנזיר, דמשמע מדבריהם דלמהר"ף אתי שפיר תיבת "אני". והא לא יישב כלום, דמה שנדחקו התוס' בתיבת "אני", היינו לדברי רמי בר חמא שאמר דהריני מוסב על האדם, [לפשטות המשנה דמוסב על הפרה אתי שפיר תיבת אני]. והא קשיא אף למהר"ף כדכתבו התוס' להדיא.

(ה) בא"ד, ולא שייך בה נזירות רק שתהא מופרשת לאיסורא. ביאר המשנה למלך (שם), דהוקשה לתוס', דבשלמא לפירוש דלעיל דאמר בפירוש הריני נזיר מבשרה, אתי שפיר. דפליגי בית שמאי ובית הלל, דומיא דההיא דגרורות. אבל לפירוש הר' יוסף דזה לא אמר כלום, אלא הרי הוא מספר מה שאומרת הפרה. אם כן, הוי כאומר הריני נזיר גרידא, ומאי טעמא דבית הלל. לכך כתבו, דכשנספר שהבהמה אמרה הריני נזירה, לא שייך בה נזירות אלא שתהא מופרשת לאיסורא.

(ו) בא"ד, שם. הקשה הברכת ראש, כיון דלשון נזירות לפירוש, היינו שתהא מופרשת לאיסורא. מה שייך לפלוגתתם אי אדם מוציא דבריו לבטלה, ותפוס לשון ראשון, דהכא הוא ממש לשון נדר.

(ז) בא"ד, ומיהו צ"ע דמאי פריך וכו'. השיטה מקובצת תירץ, דפריך אהא דנקט הכא פלוגתא דבית הלל, לדבריהם אין כאן חידוש. והברכת ראש תירץ, דיש לומר דתיבת "אני" דמתניתין, קאי על האדם המספר. דאמר, ואני מקבל על עצמי דבריה. ומהני מדין ידות, וכאומר "אהא" ונזיר עובר לפניו, וליכא רבותא בזה. וכן והמשנה למלך (שם) נמי כתב, דואני קאי אמספר. אלא דמכל מקום איכא חידוש, כיון דלא הזכיר נזירות כלל, אלא שאמר ואני על נזירות הבהמה.

(ח) תוס' ד"ה מי קתני, בתוה"ד, דודאי אי הוה מאליה מפורש במתניתין וכו'. הקשה הברכת ראש, אדרבה אי הוי מפורש במתניתין הוי קשה ליתני הריני נזיר מבשרה, כדכתבו התוס' ד"ה פרה זו. והשתא דלא תני מאליה, אתי שפיר. דאשמועינן, דכוונתו שעמדה מאליה, וכדכתבו התוס' (שם). לכך ביאר, דכוונת התוס', דרבא הקשה אהא דאמר רמי בר חמא, דאשמועינן מתניתין דכוונתו שעמדה מאליה. מי קתני להא רבותא במתניתין, דודאי אי הוי מפורש כן הוי אמרינן הכי, אבל מדלא פירש ליכא לפרושי הכי. ומ"לכך הקשה עד סוה"ד" הוא הג"ה מחכם, דפירש דלא כהתוס'.

(ט) תוס' ד"ה בית שמאי, בתוה"ד, וי"ל דהכי קאמר הריני מביאה בקרבן נזירות וכו'. הקשה הקרן אורה, אמאי הוי נזיר, דלמא להביא על נזיר אחר קאמר, כדאיתא לקמן (יב:). באומר קרבנות נזיר עלי. ותירץ, דהאי לישנא ד"הריני מביאה" משמע יותר דלעצמו קאמר. ועדיין הקשה, למא לן לדחוקי בלשוננו דנתכווין לקרבנות נרבה שבנזירות, טפי היה לנו לומר דלדמי קרבנות נזיר קאמר, ובדלת נמי נימא הכי. [וכדביאר הרמב"ם בפירוש המשניות אליבא דר' יהודה].

(י) בא"ד, אבל היו רגילים להביא וכו'. ובפירוש הרא"ש ד"ה כגון שהיתה כתב, דילפינן ליה מדכתיב "מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו". וכוונתו, לדרשת הסיפרי (במדבר פסקא לח), מנין אתה אומר שאם אמר הריני נזיר על מנת לגלח על ק' עולות וכו', קורא אני עליו כפי נדרו אשר ידור כן יעשה על תורת נזרו. וכתב הרמב"ן (בפירוש התורה במדבר ו' כ"א), דאי אמר בתחילה הריני נזיר, ואקריב אלף עולות ושלמים, צריך להביא כולם ביום מלאת, ולא ישתה יין עד הקריבו את כולם, כי הכל תורת נזרו. וכתב בחידושי מרן רי"ז הלוי (פ"ח מניירות עמוד כו), דמדהשמיט הרמב"ם האי דינא, נראה דסבר

במאי פליגי אבית הלל. לכך תירץ, דטעם הרמב"ם משום דאמרינן בגמרא דלמתניתין בית הלל כר' שמעון, וכיון דפסק (בפי"ז ממעשה הקרבנות ה"ט) דלא כוותיה, לכך פסק הכא דנדור הוי. וכן תירצו הרדב"ז והמגדל עוז. והאורח מישור תירץ, דהרמב"ם פסק כלישנא בתרא, דלר' נתן פליגי אי הוי נדור. ולהאי לישנא צריך לומר דהא דאמרו דמתניתין דלא כי האי תנא, היינו משום דמתניתין סברה דלבית שמאי הוי נזיר ולבית הלל הוי נדור, ופסק כסתם מתניתין. והמרומי שדה ביאר, דהרמב"ם לשיטתו בפירוש המשניות, דלבית הלל הוי נדור, דהיינו דפליגי בתרתי, דלבית שמאי נזיר ואין נדור, ולבית הלל נדור ואין נזיר.

(י) גמ', בית שמאי אמרי נדור נזיר. כתב בפירוש הרא"ש ד"ה בית שמאי, דאם אמר לא היה בלבי לנזירות אלא שיהו עלי קרבן, הוי נדור. ואי לא אמר כלום, הוי נזיר. וכתב הברכת ראש, דלפי זה אתי שפיר הגירסא דבית הלל סברי כר' יוסי דבגמר דבריו אדם נתפס, ואף בסתמא הוי נדור ולא נזיר, דאי כר' יהודה הא בעינן שיאמר הרי הן עלי קרבן כדכתב בפירוש הרא"ש (בעמוד א') ד"ה הריני נזיר, ובסתמא לא הוי נדור, דלא סבר דבגמר דבריו אדם נתפס. ולכך אמרו, דבית שמאי סברו כר' מאיר וכו' יהודה. דלא מצו למימר דסברי כר' יוסי, דהא סברי כר' מאיר דבתחילת דבריו אדם נתפס, ובסתמא הוי נזיר. ועיין באות הבאה.

(יא) גמ', ובית הלל סברי לה כר' יוסי. כתב הקרן אורה, דמשמע, דטעמא דר' יהודה דהוי נדור, לאו משום דבגמר דבריו אדם נתפס. דאם כן, הוי ליה למימר דסברי כר' יהודה. אלא משום דחזר בו תוך כדי דיבור. ודלא כדפירשו התוס' (בעמוד א') ד"ה אין אדם מוציא. וכתב, דלתוס' הכא ד"ה בית שמאי, דגרסו ובית הלל סברי כר' יהודה וכן גירסת השיטה מקובצת, אתי שפיר טפי, דשמעינן ליה לר' יהודה דמפרש לשון נזירות בלשון פרישות, משום הכי מוקמינן למאן דסבירא ליה דהוי נדור כר' יהודה, בין לבית הלל ללישנא קמא, ובין לבית שמאי ללישנא בתרא. אבל ר' יוסי, נהי דסבירא ליה דבגמר דבריו אדם נתפס, מכל מקום לא שמעינן מיניה דאיכא לפרושי לנזירות בלשון פרישות. ועיין באות הקודמת.

(יב) גמ', ובית שמאי היא. הקשה בחידושי הגרע"א, הא טעמא דבית שמאי משום דאין שאלה בהקדש, ושייך בהריני נזיר דהוא נתפס בקדושה. אבל הכא דאמר הרי עלי מנחה, ואכתי לא הקדש. הוי רק נדר בעלמא, ובפשוטו נראה דמודו בית שמאי דיש שאלה בהאי גוונא. והבית מאיר (ט) תירץ, דכיון דטעמייהו דבית שמאי דאין שאלה בהקדש, משום דילפי תחילת הקדש מסוף הקדש, כדלקמן (לא), סבירא דהו דאפילו בנדרי הקדש אין שאלה.

(יג) גמ', ור' יוחנן אמר אפילו תימא וכו' באומר וכו'. כתב הברכת ראש, דאף על גב דלקמן (לא:): איתא דלבית הלל הקדש טעות אינו הקדש, אפילו אי אמר אי הוה ידענא וכו'. שאני התם דהוה טעות בעיקר לשונו. אבל הכא דאמר הרי עלי מנחה מן השעורים, כיון דתפוס נמי לשון ראשון, מכי אמר הרי עלי מנחה נתחייב במנחה, וכדסיים מן השעורים הוי ליה כנדר ופתחו עמו, וכשאומר אילו הייתי יודע ביטל הפתח.

(יד) גמ', באומר אילו הייתי יודע וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, היאך מהני, הא לא נדר להביא מן החיטים, וגרע מדברים שבלב. דהא אף בלבו לא סבר להביא מחיטים. ואמנם אי בלבו היה להביא מחיטים, ועלה בפיו מן השעורים. יש לומר, דדיבור דהרי עלי מנחה לחוד נתקיים, ומביא מהחיטים. ולא חיישינן למאי דאמר מהשעורים, כיון דלא היה דעתו לכך. ותירץ החזון איש (מנחות סימן מב סק"ל), דבמה שאמר הרי עלי מנחה, נתחייב במנחה, אלא דרוצה לשנות בדיניה שיוכל להביאה מהשעורים והוי ליה מתנה על מה שכתוב בתורה דתנאו בטל ומתחייב כלשונו הראשון (ועיין באות הקודמת).

(טו) גמ', לדבריו דחוקיה וכו'. כתב הרמב"ם (פי"ז ממעשה הקרבנות ה"ט), דהאומר הרי עלי מנחה מן השעורים או מן העדשים וכו'. שואלין אותו, אם אמר לא נדרתי אלא על דעת שמותר להקריב כזה, ואילו ידעתי וכו' לא הייתי נודר, פטור. ואם אמר אילו הייתי יודע הייתי נודר כדרך שמקריבין, חייב. וביאר הכסף משנה, דאף על גב דהלכה כר' יוחנן, דהא חוקיה הדר ביה, ולר' יוחנן בעדשים לא טעי. משמע ליה להרמב"ם, דלועיירי דמפליג במנחות (גג.) בין מנחה למנחה, לא פליג בין שעורים לעדשים. והקשה הלחם משנה, הא לא דמו אהדדי. ועוד, אי הכי אף באמר הריני נזיר מן הגרורות נישיליה, והרמב"ם לא כתב כן (בפ"א מניירות ה"י). לכך פירש, דהרמב"ם איירי בגוונא דאמר לתרווייהו, שאמר מנחה מהשעורים או מעדשים, ואשמועינן דכיון דבשעורים טעו אינשי, אפשר דטעה אף בעדשים.

דף י' ע"א

(א) מתני', אמר הדלת הזה הריני נזירה וכו'. בפירוש הרא"ש ד"ה ה"ג אמר, גרס הדלת הזו ואם נפתחה אני. דדלת לשון נקבה. והתוס' יו"ט גרס

דלא הוה בקרבנות נזירות אלא ככל נדר ונדבה.

דף י' ע"ב

יא גמ' ואמר הריני נזיר מיין. כתב הברכת ראש, דהא דנקט מ"יין אף על גב דלא איצטריך. היינו משום דהוקשה לו לשון הריני נזיר, "במפיק ה" ולעיל אמרו דהכונה מבשרה, ורבא רצה לפרש בלשון הימנה להביאה בקרבן, ועתה דהקשו עליו דדלת לאו בת קרבן, פירש דהימנה מבשרה, וכדאמרי אינשי בשרא וחמרא וכו'.

יב גמ' בית שמאי סברי תורפיה וכו'. הקשה הקרן אורה, דמשמע דאם העמידה לא הוי נזיר, וקשה, דהא לקמן (לכ): אמרי בית שמאי דאפילו לא נתקיימו דבריו הוי נזיר. והביא, דברי רש"י (פ"ב ה"ב) איתא, דלבית שמאי הוי נזיר אפילו העמידה. ותירץ, דהכא משמעו לשונו דאינו רוצה להיות נזיר כדכתבו התוס' בד"ה בית שמאי, מה שאין כן לקמן, דאמרינן דרצונו להיות נזיר בכל אופן כדכתבו התוס' (שם) בד"ה ששה שהיו. ועוד תירץ, דבתנאי גמור מודו בית שמאי דלא הוי נזיר אם נתקיים התנאי, ולקמן לאו בלשון תנאי קאמר, אלא הריני נזיר שזוהו פלוני. מיהו הרמב"ם (פ"ב מנזירות ה"ח) כתב נמי הריני נזיר אף זה פלוני. ותירץ בחידושי רבי מאיר שמחה, דלקמן שאני, דכיון דהם שנים, וזה אומר כך וזה כך, נופל ספק בלבו וגמור להיות נזיר.

יג תוס' ד"ה בית שמאי, בתוה"ד, אם אין כח בידי להעמידה. הקשה המשנה למלך (פ"ב מנזירות ה"ח), אמאי הוי נזיר, הא הוי ספק נזירות. ובשלמא לר' שמעון דאית ליה (לקמן לד.) ספק נזירות להחמיר נחא, אבל לר' יהודה קשה. ודוחק לומר דמתניתין כר' שמעון, דהא הלכה כר' יהודה. וגם, לא יתכן לומר, דכונתו אם לא אברר שיש כח בידי להעמידה. דמנין לנו לדחוק כן בכונתו, וכי כונתו דאם מתה הבהמה יהא נזיר. ותירץ, דלא אמרינן ספק נזירות להקל, אלא היכא דאין בידו לעשותו ספק. כגון ההיא דלקמן (לד.). דאמר הריני נזיר שזוהו ראובן, דאם היה בא היה מתברר מי הוא. מה שאין כן כאן דבידו לעשותו ספק, ואי נאמר ספק נזירות להקל, ידור סתם הריני נזיר אם אין בי כח להעמידה, ולא יהא נזיר כל זמן שלא טרח להעמידה. והקשה, דמכל מקום, היכא דנתבטל המציאות ואין באפשרותו לעשותו, מנין שהוא בכלל נדרו, הא אפשר דאם לא היה מתבטל המציאות היה משתדל לעשותו. ועוד, הא הוי כנדרים טעות דאדעתא דהכי לא נדר.

יד תוס' ד"ה אימא סיפא בתוה"ד, יש לומר וכו' אם עמדה משמע בכל ענין שתעמוד. הקשה המשנה למלך (פ"ב מנזירות ה"ח), דשלמא בנדר אף לא עמדה, משום דהעולם סברי שאינה עומדת, לא מעצמה ולא על ידי אחרים. אבל בנדר אף עמדה, אי כונתו בין מעצמה בין על ידי אחרים, אין דרך בני אדם לנדר כהאי גוונא, לתלות בדבר שודאי יעשה, ואפשר דמודו בית הלל דכוונתו אם אעמידנה. ותירץ הברכת ראש, דגם לדבריו קשה דאין דרך בני אדם לנדר אם אעמידנה דאם דעתו להיות נזיר למה לו לתלות בדבר אחר וכדכתבו התוס' בתירוץ ב'.

טו בא"ד, טעמא דבית שמאי אתי לאשמועינן. הקשה בחידושי הגרע"א, הא לפי קושית התוס', ליכא פלוגתא בהאי דינא, דאם לא העמידה ועמדה מאליה, מיקרי נתקיים התנאי אף לבית הלל. ואם היה אומר הריני נזיר מיין הוי נזיר, ואיכא חידוש להלכתא, ולא הוי טעמא דבית שמאי בלבד. ותירץ הברכת ראש, דבשלמא אי פליגי בתרתי, בבשרא והעמדה שפיר. דאף דאין נפקא מינה להלכה בבשר, מכל מקום איכא נפקא מינה בנדר מיין, ונקט בשרא משום דפליגי בה. אבל אי מודו בית הלל בהעמדה דהוי נזיר, ולא פליגי אלא בבשרא, האי רבותא דהעמדה דנקט גבי בשרא הוי דלא כהלכתא. ולא הוי ליה ליינקט האי רבותא דבינא דבית שמאי לחוד, והוא מה שהקשו התוס' וכי טעמא דבית שמאי אתי לאשמועינן.

טז בא"ד, בסוה"ד, וא"ת מאי נפקא מינה לבית הלל. כתב הקרן אורה, דלרמב"ם (הובא לעיל ט: אות ט) דלבית הלל בנזיר מגורגרות הוי נדר, אתי שפיר. דאשמועינן הכא דאפילו נדר לא הוי, דהא עמדה. והקשה, אם כן אמאי לא הזכיר האי דינא בהלכותיו, בשלמא אי הוי מתרץ כתירוץ התוס' דנפקא מינה היכא דנדר מהיין. יש לומר, דכיון דלא הוה חוכר במתניתין לא כתבה. אבל לשיטתו דנפקא מינה בדינא דמתניתין אמאי לא כתבה. ותירץ, דאף האי דינא אינו מפורש במתניתין, דהא בית הלל אומרים אינו נזיר קתני.

דף יא ע"א

א גמ' ואם שכור הוא וכו'. כתב הרמב"ם (פ"א מנזירות ה"ב), דדוקא שלא הגיע לשכרותו של לוט, אבל אם הגיע, אין דבריו כלום ואינו חייב על כל עבירה שיעשה, דאינו בן חיוב. והרש"ש כתב, דשיכור דסוגיין, היינו שם תואר לאשר משתקעים ברוב ימיהם בשכרות, אבל עתה אינם שכורים. ולחכי אמרינן שלא נתכוננו לנזירות, כיון דרגילי ביין, ולכוס זה בלבד נתכוננו

שיהא עליהם כקרבן.

ב גמ' אלמא דהאי הוא דאסר. כתב הקרן אורה, דמשמע דבאותו כוס אסורה, אף על גב דאמרה לשון נזירות. והקשה, מאי שנא מהריני נזיר מגורגרות, דלרבנן אפילו נדר לא הוי. ותירץ, דדוקא גבי גורגרות דלא שייכא בנזירות, אמרינן הכי, אבל בכוס יין דשייכא נזירות, אלא דאמדינן דעתה דלא נתכוונה אלא ליאסר ממנו, שפיר חל הנדר.

ג מתני', הריני נזיר על מנת וכו' הרי זה נזיר. הקשה הרמב"ם (בבבא בתרא קכז:), אמאי הוי נזיר, הא אתני דיטמא למתים. ואף דלא דמי לתנאי בני גד ובני ראובן, מכל מקום נימא דהמעשה בטל. ותירץ, דאתני כרבנן דלא בעי תנאי כפול, דבכלל לאו אתה שומע הן, והכא לית להו דמכלל הן אתה שומע לאו, דאפשר דהכי קאמר, אם אפשר להיות נזיר וליטמא למתים, אטמא, ואם לאו אהא נזיר לגמרי.

ד תוס' ד"ה אבל אינו יודע, בתוה"ד, שלא קיבלתי. כתב בחידושי הגרי"ז, דמשמע, דמשום חסרון הידיעה דהיין אסור לנזיר, לא הוי חסרון בקבלתו. אלא אי אומר שאיסור זה לא קיבל. וברמב"ם (פ"א מנזירות ה"ד) כתב טפי, דאיירי באומר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר. והקשה, דאם כן, מאי שנא דברי שא לא פליג ר' שמעון לרבינא בגמ', משום דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה. הא סוף כל סוף חסר בקבלתו. ותירץ, דבמתנה על מה שכתוב בתורה אינו דין רק בהלכות התנאים, אלא גזירת הכתוב שדיבורו לבטל דין תורה, אינו מועיל וכאילו לא דיבר, ואם כן אין כאן חסרון בקבלה.

ה תוס' ד"ה דהוי מתנה בתוה"ד, וי"ל אחרי שאחרים וכו'. הקשה החזון איש (סימן קל"ח ט"ו), דהא הנזיר אינו מקבל קרבנות אלא נזירות, ונזירות אי אפשר על ידי שליח. ותירץ, דכל תורת הנזירות הוי בכלל קבלתו, גם קרבנותיו ותגלחתו, דהא גם איסור יין אינו בשביל קבלתו, אלא בשביל שכך צותה התורה לנזיר. ונבעיקר משום דאיירינן לר' שמעון ולפי מה שכתבו התוס' לעיל ד"ה אבל אינו, דבעי שזייר מכולן והקשה, נהי דמהני תנאי דחיוב קרבנותיו משום דאפשר על ידי שליח, מכל מקום בשאר דיני נזירות אמאי מהני תנאו. ותירץ, דכיון דאפשר לקיומי אפילו מקצתו על ידי שליח ואין נזירות לחצאין, לא ממעטינן ליה מתנאי בני גד ובני ראובן.

ו בא"ד, שם. הקשה החזון איש (סימן נ"ו ס"ק ג'), אמאי חשיב מהאי טעמא אפשר על ידי שליח, הא אכתי הנזיר הוא שחייב בקרבנות, אלא שאם אחרים יביאום יפטרורו. והרמב"ם (בבבא בתרא קכז:), כתב, דאפשר על ידי שליח, באומר לחבירו הריני נזיר על דעתך וכל זמן שתמצא דתייריני בנזיר. עוד תירץ, דבתנאי שבינו לבין עצמו, לא בעי משפטי התנאים, ואפשר לקיים על ידי שליח. והשיטה מקובצת בשם הר"ם עזריאל תירץ, דדוקא גבי לבטל מעשה שנעשה בידים, בעינן למשפטי התנאים, משום דאלים. מה שאין כן הכא דאינו אלא דיבור. וכן תירץ הפני יהושע בגיטין (עה). דבדיבור אין צריך דיני תנאי, דאתי דיבור ומבטל דיבור.

ז תוס' שם, עוד נראה דעל פי מה שכתבו התוס' בכתובות (עד). תנאי דאפשר וכו', דטעמא דחלות התנאי תלויה אי יכול לעשות המעשה על ידי שליח. משום דהואיל והמעשה כל כך בידו, שיכול לקיימו על ידי שליח, סברא הוא, שיהא כמו כן בידו לשוויי ביה תנאה, לא קשיא כלל. דנראה דכוונתם בהאי סברא, דדוקא לענין תנאי המתקיים לאחר מיכן, לקיים או לבטל המעשה הקודם, בעינן יכול לעשות על ידי שליח. דהיינו שיכולת מני שליח לעשות מעשה לעתיד, מוכיחה דיש מעשה נמשך מעת שממנה השליח עד שנעשה המעשה, ומשייכו למשלח. ועל כן גם התנאי ממשוך את המעשה עד קיומו. אבל תנאי שהוא סותר את עצם המעשה באותה שעה, כגון תנאי דלשעבר, או תנאי דהשתא. אינו נזקק להאי סברא, ולא בעינן יכול להתקיים על ידי שליח. אמנם על תוס' לא קשיא, דסתרי אהדדי. דהא בגיטין (עה). בתוס' ד"ה לאפוקי, כתבו טעם אחר, והכא יש לומר דהקשו לשיטתייהו התם.]

ח בא"ד, שם. הקשה הגרע"א (בגליון הש"ס), הא אכתי תקשי מנדרים (עט:), קונם רחיצת עולם אם ארחץ, הא נדרים אי אפשר לקיים על ידי שליח. והנודע ביהודה (יור"ד מהדור"ק סימן סז) כתב מכח קושיא זו, דיש שליחות בנדרים ושבועות, ויכול להדיר על ידי שליח, וחשיב כאילו כל המעשה יכול לעשות על ידי שליח כדכתבו התוס'. והקשה בנו מהר"ש לנדה (במהדורות סקמ"ז), דמהתוס' הכא נראה דדוקא בנזירות יש שליחות, אבל בנדרים ושבועות אין שליחות, ובשיעורי רבי שמואל (נדרים ס"ו) תירץ, דדוקא בנזירות לא מהני על ידי שליח לולי הא דאחרים מביאים קרבנותיו דנזירות הוי קבלת קדושה והוי דבר שבגופו ולא שייך בזה שליח, מה שאין כן נדרים ושבועה דהוי חלות איסור, ושייך למנות שליח לעשות חלות בשבילו. וכן הביא הקצות החושן (סקכ"ג סק"ד) מהתרומת הדשן (ח"ב סרנ"ד), דיש שליחות לשבועה כדחזינן בגיטין (מו). גבי הא דנשבעו נשיאי העדה. וחלק עליו, והוכיח מהתוס' בסוגיין, דאין שליחות, ושאינו נשיאי העדה, דטובי העיר יש להם כח.

קאמר. אבל אי אמר "הרי עלי לגלח נזיר", ולאחר מיכן קיבל עליו נזירות, יכול להביא לעצמו, ויצא ידי נדרו, דמה לי הוא, מה לי אחר. והחזון יחזקאל (פ"ב ה"ג), חקר, אם אומר "הרי עלי לגלח נזיר עני", ובאותה שעה היה הוא עשיר, ואחר כך העני, ונדר בניזיר, אי יכול לגלח לעצמו. דאפשר, דדוקא בנודר סתם דהווי נדר הקדש, יכול לגלח לעצמו. אבל בנדר לגלח נזיר עני, יש בו אף משום נדרי צדקה. ואיתא במדרש **אבבא בתרא** (דף ט.ו.), דהנודר לתת ביד גבאי עבור עניים שבעיר, ושוב העני, לא מצי לעכוברי בידיה. או דלמא שאני התם דהגבאים יד עניים ניהו והווי כאילו הגיע לידי הגבאים, וזכו העניים. מה שאין כן בענינו, דאין העני זוכה בקרבנות, דהם מיועדים לשמים.

זו גמ', ואני על תחילת דיבורא משמע. הקשה הקרן אורה, היכי מתפיס ביה, והא הווי אחר כדי דיבור, דהא הפסיק בינתים ואמר, "ועלי לגלח נזיר". ותיירץ, דכיון דלא הפסיק הראשון מלדבר, יכול השני להתפיס בו אפילו לאחר כדי דיבור. עוד כתב דהא דאתחילת דיבורא משמע, היינו דוקא בגוונא דב' נדרים חלוקים כבמתניתין. אבל אי אמר אחד הריני נזיר, הריני נזיר, ושמע חבירו ואמר ואני. מסתברא, דקאי אכולי דיבוריה, דהכל ענין אחד הוא.

דף יב ע"א

א גמ', חזקה שליח עושה שליחותו. הקשה המהרי"ץ חיות, דיהא מותר לישא קרובות השליח. דהא הקשה הנודע ביהודה (מהדו"ק אהע"ז סימן ס"ד), איך יכולים לעשות שליח לקדש אשה, הא הווי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים, וקיימא לן דלא מהני. ותיירץ, דמיגו דזכי לנפשיה, זכי לחבריה. ואם כן בקרובי השליח דלא שייך מיגו זה, אין מועיל שליחות לקידושין, ויהא מותר בקרובותיו.

ב תוס' ד"ה אסור, בתוה"ד, ויש לומר וכו'. והתוס' בגיטין (סד.) ד"ה אסור כתבו עוד, דאינה חזקה גמורה, כיון דאינה בידו להתקדש דשמא לא תתרצה. והרמב"ם בגיטין (סד.) הקשה, דאי הכי, מה הוכיחו מכאן, דחזקה שליח עושה שליחותו. הא אפילו אין חזקה, מכל מקום קנסינן ליה על שהכניס עצמו לספק זה. ועוד, מה איסור עשה בזה, וכי היה לו לחוש שימות השליח. לכך פירש, דכל הנשים מותרות לינשא, ואפילו קטנות שמת אביהן. לפי שבחזקת פניות הן, ואין חזקת שליח עושה שליחותו מוציאן מחזקתן. ועוד חזקה על אב שאין מקדש בתו ושותק לקלקלה. אבל המשלח אסור בנשים שיש להם קרובות, לפי שאין חזקת קרובות שאינן באות לדין מועלת לו. ואמנם אילו היו באות לדין ואומרות לא קידשנו שליח, ודאי דהוא נמי מותר, דעד אחד נאמן באיסורים, וכל שכן הכא דלא איתחוק איסורא. ועוד, דמתוך שנאמנות לעצמן נאמנות לו. וכן תירץ בשיטה מקובצת (כאן). ועיין באות הבאה. והר"ן (שם ל.) מדפי הרי"ף) כתב, דלא משמע דבעדות קרובות סגי, דאמרינן סתמא "אסור בכל הנשים". ועוד, דאין דבר שבערוה פחות מב'. ולכך פירש כתוס', ותיירץ, דאי אין חזקה שליח עושה שליחותו לא הווי קנסינן ליה, דלא הווי ליה למיחש, דאיכא ספיקי טובא שמא לא ישתדל שליח לעשות שליחותו, ואפילו יעשה שמא לא ימצא, ואם ימצא שמא יחזור ויודיענו. אלא על כרחך שליח עושה שליחותו.

ג בא"ד, שם. כתב הרמ"א (אבהע"ז סימן ל"ה), דאשה שנשאו כל קרובותיה, מותר המשלח לישא אותה, דלא קנסינן כולי האי. וכתב הקרן אורה, **דלשיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל**, דפירש כתוס', יהא אסור. דכתב, דמהני אמירת הקרובות להתיר את עצמן, ולא להתיר אחותם, [ודלא כרמב"ן המובא באות הקודמת]. והוא הדין הכא, אף דמהני לעצמן לא מהני לאחותם.

ד בא"ד, שם. כתב בשו"ת הריב"ש (סימן פ"ב), דמהכא איכא למילף, שהעושה שליח לקדש לו אשה ידועה מיד נאסר בקרובותיה, ואם השליח אומר קידשתיה, והיא אומרת לא נתקדשתי, המשלח אסור בקרובותיה, והיא מותרת בקרוביו. וכתב המשנה למלך (פ"ט מאישות ה"ו), דהיינו אליבא דהרמב"ן (הובא באות ב), אבל לדברי התוס' מותר דהכא שייחד אשה ליכא למינקט. והקשו הט"ז (סימן ל"ה סק"יח) והחלקת מחוקק (סק"ז) והבית שמואל (סק"א), דמה שכתבו התוס' היינו לענין לאסור בכל הנשים שבעולם, דהאיסור אינו אלא משום קנס. אבל הכא שייחד לו אשה, ויש ספק שמא כבר קידשה ודאי אסור.

ה בא"ד, בסוה"ד, דלא אמרינן וכו'. הקשה הברכת ראש, דהא מכל מקום הווי קבוע מדרבנן, כדאיתא בשולחן ערוך (יורה דעה סימן ק"י), ובפרט בבעלי חיים דחשיבי. ותיירץ, דהא דגורו רבנן דין קבוע בבעלי חיים, ובכל מידי דחשיב, היינו דוקא בקבוע דאיכא קמן. דכיון שיכול ליקח ולאכול כל הקבוע דאית ביה האיסור החשוב, דאינו בטל. אסור גם כל אחד ואחד שפירש. אבל בקבוע דליתא קמן לא גזרו, כיון דליכא למיחש שמא יקח את כל הקבוע. ובשו"ת חקרי לב (יור"ד סק"ג) תירץ, דהתוס' קיצרו, ועיקר תירוצם הוא

ט בא"ד, שאחרים יכולים להביא קרבנות וכו'. כתב המנחת חינוך (מצוה שס"ח אות י"ד), דלפי זה בניזיר שמשון דליכא קרבנות תנאו בטל. וכתב, דלתיירץ השיטה מקובצת (הובא באות ו) אפשר דאף דנזיר שמשון מהני תנאי.

י גמ', תניא כותיה דרבינא. הקשה החזון איש (סימן נ"ו סק"י), היאך מוכח כוותיה, דלמא ברייתא כרבנן. דמודה ר' יהושע בן לוי, דלרבנן הווי מתנה על מה שכתוב בתורה. דדוקא לר' שמעון הווי על מנת, לשון פסיקה כחוק. ותיירץ, דרבינא ור' יהושע בן לוי בסברא פליגי, ולכולי עלמא תנאה הווי אף לר' שמעון. אלא דסבר ר' יהושע בן לוי, דכיון דהאי תנאי הוא דבר אחד עם המעשה, שאם יאסר בין תיבטל נזירותו, חשיב ליה כחוק, ור' שמעון לטעמיה ורבנן לטעמייהו. ורבינא סבר, דאף לר' שמעון הווי כתנאי, כיון דאינו משוייר בנדרו. ואתי שפיר דתניא כותיה, דאי כר' יהושע בן לוי ואתיא כרבנן, הווי ליה למימר, דטעמא משום דסגי דיקבל נזירות מדברי אחר. וכתב, דנראה דאפילו בכפל תנאו שאם יאסר בין לא יהא נזיר, סבר ר' יהושע בן לוי דהווי כחוק.

דף יא ע"ב

יא גמ', ואי בעית אימא בנדרים אונסין וכו'. כתב הרמב"ם (פ"א מנזירות ה"טו), אמר יודע אני שהנזיר אסור בכל אלו אבל היה בדעתי שמותר לי וכו', הרי זה אינו נזיר מפני שאלו בכלל נדרי שגגות שאינן צריכין שאלה לחכם. והשיג הראב"ד, דבגמרא אמרו שהן נדרי אונסין. ותיירץ הכסף משנה, דהוקשה לרמב"ם קושיית התוס' בד"ה נדרי הבאי, דהא הכא בשעת הנדר ידע האונס, לכך פירש כלשון אחר דרש"י בד"ה איבעית, דקרי ליה אונס דלבו אנסו. והמגדל עוז כתב, דפירש כתיירץ ב' בתוס', דלהאי שינויא הווי נדרי שגגות. והרד"ב תירץ, דמתניתין דמיא טפי לנדרי שגגות דהא ליכא הכא אונס כלל, וכוננת הגמרא דפליגי אף בנדרים אונסין, ולהודיעך כוחו דר' שמעון, דאפילו בנדרים אונסין דאמרינן בכל דוכתא אונס רחמנא פטריה אמר ר' שמעון דצריך שאלה לחכם.

יב גמ', שם. הקשה התפארת ישראל (פ"ב אות י"ח), אם כן רישא בגוונא דלא ידע דנזיר אסור ביין להווי נמי נדרי שגגות. ותיירץ, דהאי גוונא הווי אומר מותר, וקיימא לן במכות (ז); דאומר מותר קרוב למויד, [וצריך עיון]. והתפארת יעקב (על המשניות) תירץ, דגבי נזירות לא ידעתי, אינה טענה מספקת ליחשב שוגג. משום דמה שהנזיר אסור בכל דיני נזירות אינו מחמת כוננתו, לאסור עצמו בהם. דאם כן הווי בגדר נדר ולא נזירות. אלא שהוא מקבל עליו להיות נזיר, כפי שהגדירה אותו התורה, ואין צריך שיהא בקי בכל דיני נזירות. ויצ"ה קלישר (בפירוש המשניות) תירץ, דנדרי שגגות לא שרי אלא כשהשגגה מוכחת מדבריו בשעת הנדר, דלא חל הנדר כלל מעיקרו. אבל הכא, שאמר סתם הריני נזיר, אף שלא ידע ההלכות הווי כפתח, ובעי חכם. ובחידושי הגרי"ז תירץ, דנדרי שגגות לא שרי אלא כשהשוגג היה בעיקר הנדר כגון בסיפא דקיבל עליו איסור יין, אלא הווי סבור שיתירו לו, ואיכא שגגה בעיקר הנדר, שהיה איסור יין. מה שאין כן ברישא, שיקבל עצמו נזירות, ואמר לא הייתי יודע שהנזיר אסור ביין. אדרבא, לא חשיב כלל שקיבל איסור יין, ולא שגג בעיקר בעיקר הנדר.

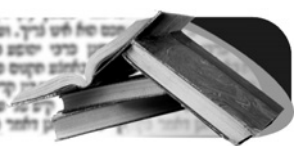
יג גמ', ור' שמעון כר' אסי. כתב הראב"ד (שם ה"ג), דברישא דמתניתין דאמר דלא ידע שנוזיר אסור וכו', אף על גב דהווי נזיר, מכל מקום אם בא לחכם ואמר לו כן דרך שאלה הווי פתח, ודוקא להתיר לעצמו אמרו דאינו יכול. וכתב הכסף משנה, דהרמב"ם לא הזכיר זאת, משום דפליג עליה. והוכיח סברתו, מהא דמתניתין סתמא תנן, ומשמע דבכל גוונא אסור. וכתב הלחם משנה, דהראב"ד סבר, דכיון דתני סיפא ר' שמעון אסור ואוקי לה הגמ' בלא שאלה, וסבר כר' אסי דבעי שאלה בנדרים אונסים, אף רישא אייריא בלא שאלה. והרד"ב כתב, דהרמב"ם נקט לשון הגמרא ולא פליגי. וכן כתב החזון איש (סימן קל"ח סק"ו).

יד תוס' ד"ה נדרי הבאי, בתוה"ד, ומפרש רבינו תם וכו'. הקשה הקרן אורה, אכתי לא דמי לנדרי אונסים. דהתם, אירע אונס קודם שחל הנדר, וכיון שכן לא חל. אבל הכא חל הנדר קודם האונס. וכן הקשה השיטה מקובצת, ותיירץ, דהכא איירינן בגוונא שקיבל עליו נזירות, שתחול לאחר כמה ימים, ובתוך כך נולד לו האונס שאינו יכול לחיות בלא יין, או שהעני.

טו מתני, אם היו פקחים מגלחין זה את זה. בירושלמי (פ"ב ה"ה) איתא, דמשמע הכא דיכול לגלח אף את מי שקיבל נזירות אחר נדרו. ומסיק, דדוקא אי נדר סתם, "ועלי לגלח נזיר". אבל אי פירש, "ועלי לגלח נזיר שעתיד ליזוב", לא מהני. דאין אדם מתנה על דבר שלא בא לעולם. וכתב הקרן אורה, דלשיטת הבבלי בכתובות (פג.) יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם.

טז מתני, שם. עוד איתא בירושלמי (הובא באות הקודמת), דהא דמגלחין זה את זה ולעצמן לא, היינו דוקא משום דאמר "הריני נזיר, ועלי לגלח נזיר". דכיון דכבר נתחייב בקרבנות נזירותו, כשאמר "ועלי לגלח", לנזיר אחר

הדרג היומיומי

דאינו דאורייתא.

ו) תוס' ד"ה קן סתומה, בתוה"ד, ומשום הכי נקט סתומה וכו'. כתב התוס' יו"ט (פ"ב קינים מ"א), דנראה דתוס' לא גרסו בגמ', "ואילו קן מפורשת" וכו'. והאורח מישור כתב, דאינו מוכרח, דיש לומר דכונת התוס' להקשות, אמאי לא נקט מתניתין מפורשת בגוונא דסתומה, דיכול ליקח זוג לשני וכגון דידע איזה פרח. ותירצו, דהיה צריך להאריך, והא דנקט הגמרא ואילו וכו' קושטא דמילתא נקט.

ז) תוס' ד"ה בשוקא אשכח, כלומר היכא דמצא וכו'. לפירושה קאי על האשה שרוצה לקדש עכשיו. והקשה הקובץ שיעורים (כתובות אות ל"ו), מאי שנא מט' חנויות ונמצא חוץ לחנות, דהלך אחר הרוב ומותר, אפילו יכניס החתיכה אחר כך לחנות. והכי נמי כאלן בשעה שגולד הספק היתה בגדר פריש, ואוליין בתר רובא, ואמאי תיאסר אי חזרה לניחותא. ותירץ, דהכא שאני משום דידוע דסופה לחזור למקום קביעות. והתוס' בכתובות (טו). בד"ה דלמא אולא כתבו, דקאי על האשה שקידש השליח. וכן כתב בפירוש הרא"ש ד"ה אמינא לך. והקשה השיטה מקובצת, דמכל מקום אחריותה וקרובותיה היו קבועות.

ח) תוס' ד"ה מ"ט, בתוה"ד, ומכל מקום בהאי טעמא וכו'. ביאר המשנה למלך (פ"ט מאישות ה"ו), דתוס' אתו לבאר הטעם דכתב ר"ת, דיכול למנות שליח משום דכיון דבידו ללוש, יכול לקרות שם עכשיו, ומשום הכי יכול למנות שליח. ולא כתב, דכיון דבידו ללוש ולהפריש אחר שילוש, אף שעכשיו אינו יכול להפריש, מכל מקום יכול לעשות שליח. והיינו משום דבכהאי גוונא לא חשיב בידו, כיון דמחוסר מעשה, כדחזינן ביבמות וכו'. והקשו בחידושי הגר"ע והק"ן אורה, אם כן אף ביבמות נימא דתועיל השליחות, דנאמר דכיון דבידו לכנסה יכול לגרשה לכשיכניסנה, וכיון דבידו לגרשה, מצי לאשווי שליח. ותירץ הקהילות יעקב (סימן ג'). דשאני חלה שכל הפסול לקרוא שם קודם לישוה, הוא מטעם דבר שלא בא לעולם, והיכא דבידו מהני בדבר שלא בא לעולם, כדהוכיחו התוס', מה שאין כן בגט קודם שנתגרשה דכתב בשו"ת הגר"ע א (מהדורא תנינא סימן ע"ג), דאית ביה נמי פסול דשלא לשמה (אף לדעת התוס'), וטעמא דבידו לא מסלק פסול דלשמה. ועיין באות הבאה.

ט) בא"ר, שם. עיין באות הקודמת. והאורח מישור והאבני מילואים (סימן ל"ה סק"ג) כתבו, דכונת התוס' לחלוק על רבינו תם, דסברי, דאף דאיהו מצי למעבד שיחול לכשיבא בעולם, מכל מקום שליח לא מצי משוי. והטעם, משום דלענין שליחות אינו בידו, כיון דצריך דעת אחרת, והוי כמקדש אשתו לאחר שיגרשנה דלא הוי בידו כיון דצריך דעתה. והקשה הק"ן אורה, דלא דמי, דהתם אין הדבר בידו ולא ברשותו לקדשה אחר שיגרשנה, אבל הכא הוה בידו.

דף יב ע"ב

ו) תוס' ד"ה טעמא דכתב, נוחא ליה לאותובי גם מר' אושיה וכו'. אמנם האורח מישור הקשה אגמ' היאך דייקא טעמא דכתב וכו', הא כתב הרא"ש בנדרים (פ"י סימן ז'), דאפילו בנדרים שנדרה כבר אמר ר' יאשיה דלא משוי שליח. והא דנקט שתדור, להודיעך כוחו דר' יונתן. ואם כן, אפשר דצריך להאי קרא, לאשמעינן דנדרים אלו בידו להפר. לכך פירש, דבדוקא פריך מר' יאשיה, דסבר המקשן, דלר' יונתן דוקא בנדרים שנדרה כבר יכול לעשות שליח, ולכך הוצרך לומר "מה מצינו בכל מקום שלוחו של אדם כמותו", דלכאורה קשה, הא אף ר' יאשיה מודה לזה. אלא ודאי כונתו לומר דשלוחו כמותו, ודוקא מאי דאיהו מצי עביד הוי שליח, ור' יאשיה פליג עליה דאפילו

מאי דלא מצי עביד מצי לאשווי שליח והכא שאני דגלי קרא, ופריך שפיר מר' יאשיה.

יא) תוס' ד"ה דלמא משתלינן, בתוה"ד, ויש לומר דמתוך כך תפול קטטה וכו'. והר"ן בנדרים (עג). ד"ה סבר דלמא תירץ, דחייש דלמא בעי למיהדר בהפרה, ואי מיפר מהשתא לא מצי למיהדר, וכי ממני אפוטרופוס כל שעתא בידיה למיהדר. והקשה האורח מישור, אי הכי מאי פריך בגמ' ליפר לה איהו, הא חייש דלמא יחפוץ למיהדר ביה. ותירץ הברכת ראש, דהא דמצי למיהדר, היינו דוקא בפני השליח קודם נסיעתו, אבל לאחר מיכן שלא בפני השליח אין יכול לחזור בו, דאתי לידי תקלה, דהשליח לא ידע מחזרתו ויפר לה ותיכשל.

יב) תוס' ד"ה ושמע חבירו, בכדי נקט וכו'. והשיטה מקובצת כתב בשם הרא"ש, דלרבותא דר' מאיר נקטיה, דלא תימא שני קאי למלאות מה שחייש הראשון. קא משמע לן, דאיהו נמי בעי לגלח נזיר שלם. והתוס' יו"ט (פ"ב מ"ו) כתב, דללשון אחר דפירש רש"י בד"ה אמר רבא, דר' מאיר ורבנן פליגי, אי הנזיר מיפטר בקרבנותיהם של אלו, נקט בדוקא דאיכא שני. דר' מאיר סבר דמיפטר הנזיר, משום דכל אחד מגלח נזיר שלם. ורבנן סברי, דהואיל ושנים הם, יכולים להביא יחד קרבן נזיר שלם לצאת ידי נדרם, אבל הנזיר לא מיפטר, כיון דכל אחד לא התחייב אלא חצי קרבנות. אבל אי לא היה אלא אחד שאמר כן, היו מודים חכמים דמביא קרבן נזיר שלם, שאין חצי נזירות, והנזיר היה פטור.

יג) גמ', חצי קרבנות נזיר עלי, חצי קרבן מיייתי. כתב הרמב"ם (פ"ח מנזירות הי"ח), דהאומר חצי קרבנות נזיר, או הרי עלי לגלח חצי נזיר, הרי זה מביא חצי קרבנות וכו', אבל אם אמר הרי עלי קרבנות חצי נזיר, מביא קרבנות נזיר שלם. והשיג עליו הראב"ד, דלדברי הגמ' אם אמר "קרבנות חצי נזיר עלי", מביא קרבנות נזיר שלם. משום שכשאמר תחלה קרבנות, כל קרבנות קאמר, וכשאמר חצי נזיר לא כלום קאמר, שאין חצי נזיר, ואין קרבנות לחצי נזיר. אבל כשאמר "הרי עלי לגלח חצי נזיר", או "הרי עלי קרבנות חצי נזיר", חייב עצמו בחצי קרבנות נזיר שלם. שהחצי שאמר לחייב עצמו אמר, שבו פתח תחלה. והכסף משנה נתקשה מאוד בדבריו, דאינו דומה "להרי עלי לגלח וכו'", דהתם הנזיר מביא קרבנותיו, והוא נתחייב לסייעו בחצייים. מה שאין כן ב"הרי עלי קרבנות", דנתחייב בקרבנות חצי נזיר, ולא מצינו חצי נזיר.

יד) גמ', נדר ופתחו עמו. ביאר השיטה מקובצת בשם תוס' הרא"ש, דהיינו נדר ופרשו עמו, דפירש דמה שאמר "הרי עלי", היינו לגלח חצי נזיר. אבל לר' מאיר דסבר תפוס לשון ראשון, כי אמר "הרי עלי לגלח", תגלחת שלמה משמע. והרמב"ם בפירושו המשניות ביאר, דלר' מאיר, כיון שאמר הרי עלי נתחייב בקרבנות נזיר שלמים, ומה שאמר אחר כך חצי נזיר, נמלך הוא, ואינו מועיל. וחכמים אומרים נדר ופתחו עמו, ודבריו קיימין. והקשה הק"ן אורה, הא דוקא לבית שמאי דסברי לעיל (ט). אין שאלה בניירות, אינו יכול לחזור בתוך כדי דיבור. וכי ר' מאיר כבית שמאי סבירא ליה. ועוד, דלפי מה שפסק הרמב"ם (פ"ב מתמורה ה"ד), דבהקדש אין יכול לחזור תוך כדי דיבור, מאי טעמא דרבנן, הא איירינן בנדר הקדש.

טו) מתני', הריני נזיר לכשיהיה לי בן וכו'. ביאר המרומי שדה, דכונתו, שיהא ממלא את מקומו. וקא משמע לן, דלא נימא דלשון "כשיהיה", היינו כשיעמוד תחתיו, ואם מת הולד לא הוי נזיר, אלא מיד כשגולד הוי נזיר.

טז) מתני', אם אמר כשיהיה לי ולד וכו'. ביאר המרומי שדה, דאינו יודע אם יכול להוליד, ומשום הכי נודר בניירות כשיתברר לו הדבר. ולכך, אם ימות הולד מיד לאחר לידתו, חייב בניירות, דברירא ליה שיכול להוליד אחר. אבל בהפילה אינו נזיר, דאינו יודע אם יכול להוליד זרע של קיימא.

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דר היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:00-10:00 בהיכל הכולל בביהמ"ד "אהל יעקב" רחוב שאגת אריה פינת רחוב קצות החושן קרית ספר ת"ו

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 050-4102442 sbma@mehadrin.net

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת